

Harrobia trantsizioan

Harrobi plazaren inguruan *Trantsizio-ekimen* bat egiteko aukerak eta erreferentziak

Bilbon, 2015/07/27an

Borja Izaola, Synergy Matters
ColaBoraBora

Agiri honen edukia, *HARROBI*tik *HARROBI*ra prozesutik eratorzen diren gainerako materialen moduan, *Creative Commons 3.0 by. sa.* lizentziarekin argitaratzen da.

AURKIBIDEA

1. Sarrera

- 1.1. Zer litzatekeen *Harrobia trantsizioan*
- 1.2. Zer diren *trantsizioko ekimenak*
- 1.3. Zer den trantsizioa petrolioaren gailurraren ostean

2. Faktore erabakigarriak

- 2.1. Komunitatea
  - Sozietate zibila | Gizarte-kapitala | Garapen komunitarioa
- 2.2. Gizarte-ekonomia berria
- 2.3. Permakultura
- 2.4. Erresilientzia

3. Nola egiten den

- 3.1. Nondik hasi
- 3.2. Badagoen horretatik abiatuta
- 3.3. Etorkizuna imajinatzea orainaldian mugitzeko
- 3.4. Trantsiziorako plan kolektibo bat diseinatzea
- 3.5. Abagune bakoitza eta ekintza bakoitza ospatzea
- 3.6. Banakako barne-trantsizioari ekitea
- 3.7. Aldaketa aldaketa kulturala da
- 3.8. Tokiko adinekoak ohoratzea
- 3.9. Kanpotik etorri zirenak gehitzea
- 3.10. Toki-diruak eta *crowdfundinga*
- 3.11. Denbora baliabide gisa
- 3.12. Kexaz baino gehiago ekintzaz arduratzea
- 3.13. Erakundeen zeregina

4. *Harrobia trantsizioan* ekimenerako erreferentzia praktikoak

- 4.1. Erabilgarriak izan daitezkeen dozena bat kasu
  - Le Zeybu Solidaire | Transition Belsize | Toulouse en Transition | R-Urban | Tot Raval | Usera Barrio Sostenible | Union Gewerbehof | Coisas do Vizinho | Cardedeu en Transició | Job Opportunities for All | Horta a Porta | Fuenjirola-Mijas en Transición*
- 4.2. Hariari tira egiteko beste adibide batzuk
  - Ekimenak metatzea
  - Lehen sektorea auzoan bertan
  - Ezagutza partekatua lehiaketarako abantaila gisa
  - Kasu frogagarriak eskolatik
  - Birgaitze jasangarria eta enplegu berria
  - Gizarte-ekintzaitza eta trantsizioa
  - Ikastaroak, lantegiak eta praktika-komunitateak
  - Trantsizioa banakako eta taldeko ahduntze gisa
  - Europako estrategia bat (baliabideekin batera)
- 4.3. Bukatzeko, esteka batzuk

5. Epilogo

Zer | Nork | Nola | Zeren bidez

1. Sarrera

1.1. Zer litzatekeen Harrobia trantsizioan

Bilboko erdialdeko auzo historiko batean gauzatu den ekimena, tokiko giza garapena eta ingurumen-jasangarritasuna oinarri hartuta lan egiteko. Horretarako, kanpoko energia-mendetasuna txikiagotuko da, auzotarren erresilientzia areagotuko da eta lankidetzako harreman-sare interdependenteak ezarriko dira. Helburua, hain zuzen, pertsonen eta planetaren arteko errespetuan oinarritutako paradigma batera pasatzea da.

1.2. Zer diren trantsizioko ekimenak

Ingalaterran eta Irlandan XXI. mendearen hasieran, lehenengo eta behin Kinsale¹ hiriaren (Irlanda) eta gero Totnes² hiriaren (Erresuma Batua) energia-jaitsierarako ekintza-planaren diseinu permakulturalaren ondorioz, sortutako ekintza-korrontea da. *Trantsizioko hiriei trantsizioko mugimendua* edo *trantsizioko ekimenak* ere esaten zaie, ekintzen multzoari landako, hiriko edo hiri azpiko mailan edo kasu bakoitzari zehazki aplikatzen zaion.

1 <http://www.transitiontownkinsale.org/>

2 <http://www.transitiontowntotnes.org/>

Osorik hartuta, **oinarrizko gizarte-mugimenduen sarea da; haien tokiko erresilientzia areagotzen lan egiten ari dira, petrolioaren gailurrari, klimaren eta ekosistemaren erronkei eta sistema kapitalistaren egungo faseko ezegonkortasun ekonomikoari erantzunez.**

Kasu bakoitza desberdina da. Ez dago besteen berdina den ekimenik. **Trantsizioa idatzirik ez dagoen bidea da, toki bakoitzean kolektiboki hasten duten pertsonen ahalmenek eta trebetasunek modelatzen baitute.** Baina trantsizioa ikusgaia eta inguratzailea da auzokoen artean. Kokaleku zehatzetan sortzen da: hiri batean, herri batean, auzo batean, kale batean edo plaza batean. Auzotarrek garapen komunitarioaren alderdi praktikoetan parte hartuzera hertsatzen dute elkar. Dagoeneko abian jarri diren pertsonak energiari, elikadurari, erresilientziari, gaitasun komunitarioei eta abarri buruzko aurkezpenak edo hitzaldiak eskaintzen dituzte. Horrela, egiten denaren kontzientzia eta talde-sentipena handitzen dira. Topaketak antolatzen dira guztien artean imajinatzeko nolakoa litzatekeen komunitate erresilienteago hori (etortzekoak diren aldaketei aurre egiteko gai). Eta horrela sortzen da ekimen partikularra. Batzuk tokiko gizarte-kohesioan ardatzen dira; beste batzuk, seme-alaben edo zaharren segurtasunean; beste batzuk, ordea, osasunean, elikaduran edo energian... Baliabideak/beharrak binomio partikularretik ateratzen dena.

Trantsizioko ekimenak auzotarrek jomuga horiekin beren etxeko gastuak eta energia-kontsumoa murriztu dituzten lekuak dira. Han, pertsonak buruaskitasun handiago bateranzko trantsizioa egiteko neurriak hartzen ari dira eta, aldi berean, baliabideen tokiko eta munduko murrizketarekin orekan bizitzeko moduak aurkitzen ari dira. Eta elkarrekin egiten ari dira, beren ingurunean, beren kalean³, beren auzoan, beren hirian⁴... bakoitza bere eskalan.

Erresilientziara, energia-jaitsierara edo ekonomia berrira pasatzeko konpromisoa hartu duen komunitatearen eskalaren arabera, **toki-erakunde desberdinak auzotarrekin eta elkarteekin nahasten dira berezko kultura jasangarri bat sortzeko**, baliabideak kontsumitzeko, hondakinak kudeatzeko eta pertsonen artean harremanetan egoteko aztura batzuk planteatzen dituen, kapitalismoaren egungo faseko estandarren desberdinak.

*Trantsizioko ekimene*k jasangarritasunaren ikuspegi osoa, goraka ari dena eta komunitarioa partekatzen dute. Hain zuzen, lau funtsezko hipotesitan dago oinarrituta:

1. *Petrolioaren gailurra* dela-eta, saihetsezina da energia-kontsumoa zorrozki jaitea, eta hobe da planifikatzea ezustean harrapatzea baino.
2. Gure egungo herriek, hiriek, auzoek eta komunitateek ez daukate gaitasunik *petrolioaren gailurrarekin* batera datorren energia eskuragarriaren jaitsierara egokitzeko.
3. Ezinbestekoa da tokian bertan eta komunitatean jardutea, eta orain jardun behar dugu. Ekimen indibidualari masa kritikoa falta zaio, eta ekimen publikoari bizkortasuna falta zaio.
4. Komunitateen jeinu kolektiboa askatzea, modu sortzaile eta proaktiboan bere energia-jaitsiera diseinatzeko, aukera ona da bizi-estilo konektatuagoa, baliotsuagoa eta kontzienteagoa eraikitzeko.

---

3 Ikusi trantsizioko kaleen adibideak hemen: <http://www.transitionstreets.org.uk/>

4 Ikusi orobat: <https://citiesintransition.eu/>

1.3. Zer den trantsizioa petrolioaren gailurraren ostean

Erregai fosilen erauzketaren puntu gorenari buruzko ezagutza fisikoa eta ekonomikoak funtsezko kontzeptua da gizateria gaur egun dagoen abiapuntua ulertzeko. Puntu horretatik gaur egungo sistema ekonomikoak proposatukoaz bestelako norabidean abiatzeko puntua, hain zuzen ere erregai-mota horren eskuragarritasunean oinarrituta baitago eta hori inflexio-puntu batean baitago.

Antonio Turiel CSICeko zientifiko espainolak zehatz-mehatz kontatzen du gaia⁵, baina laburki eta modu errazean azal daiteke⁶:

Petrolioaren deribatu merkeak munduarentzat eskuragarri eta irisgarri izatea da egungo sistema ekonomikoaren oinarritzko bidea. Hala ere, kalitate onekoak diren eta erraz erauz daitezkeen petrolio-hobiak agortu egin dira, eta erauzpen-monopolioek, teknologiaren eta politikaren babesarekin, petrolio saltzen jarraitu nahi dute, gero eta eskari handiagoa sortu, nahiz eta merkaturatzea garestiagoa izan eta etorkizuneko eskuragarritasuna bermatzea zalantzarriagoa izan, baita epe laburrean ere. Baina, batez ere, sistema puntu batera heldu da non, erregaia bilatzeko, erauzteko eta banatzeko, aurkitzen duena baino kantitate handiagoa gastatu behar duen. Horrek ordaindu ezingo den zorra sortu ez ezik amaitzen ari den produktu batekiko mendetasuna ere sortzen du. Beraz, jaitsiera nahitaezkoa da, egindako zorrak gero eta garestiago, txarrago eta eskasago kontsumitzen jarraitzera behartzen gaituzten arren.

Hurrengo kontua jaitsiera hori nolakoa izango den da, bat-batekoa edo mailakakoa. Eta horretan dautza *trantsizioeko ekimenak*, ahalik eta lasterren, oraintxe bertan, modu osasungarrian jaisten hastean, toki-komunitatean alternatibak sortuz.

Hori gure lurralde-eremuan adibidez adierazteko, Euskadiren⁷ kanpoko energia-

⁵ <http://crashoil.blogspot.com.es/>

⁶ La UNEDek 7 minututan egiten du: <http://www.rtve.es/alcarta/videos/uned/uned-mas-alla-del-pico-del-petroleo-31-10-14/2840981/>

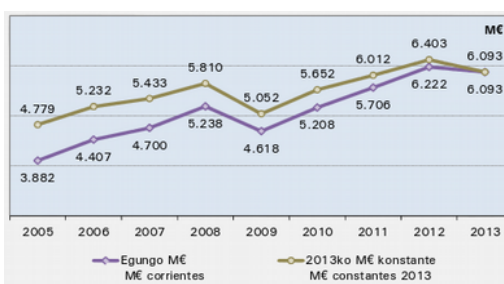
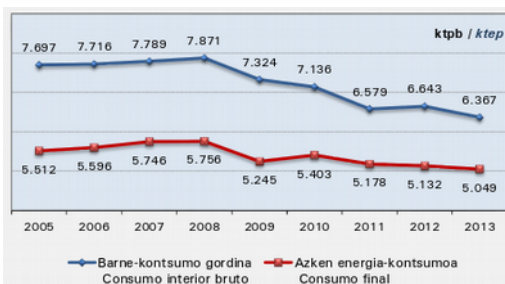
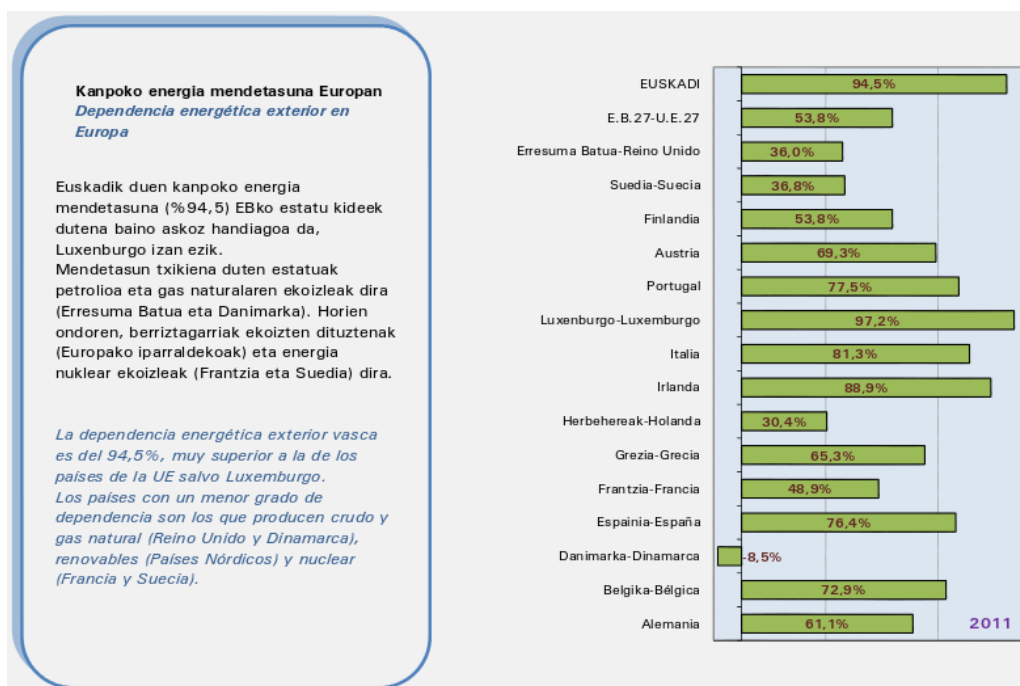
⁷Hurrengo grafiko eta datuetarako, ikusi Energia Euskadin 2013 txostena:

<http://www.eve.es/CMSPages/GetFile.aspx?guid=bfd24854-318f-499b-9080-87330afa6412>

mendetasuna gutxi gorabehera %95 da (kontsumitzen dugunaren %5 baino ez dugu ekoizten), eta energia hori guztia (fosila, nuklearra eta berriztagarria, batez ere Frantziari) erostea 6.093 milioi euro kostatu zen 2013an (oraindik ez dira publikoak 2014ko datuak), 2.191.682 biztanle ginenean⁸, hots, 2.780€ pertsona bakoitzeko. Kostu sozial hori, hein batean, alde batetik kontsumitutako argiaren, erregaiaren edo hiri-gasaren gaineko zergez estaltzen da, eta bestetik, zerga orokorrez.

Gastu arrunt hori murriztea lortzen badugu, energia-intentsitatea hobetuz, industriari eta etxeko eta laneko konfortari eutsiz, zerga horiek tokiko gizarte-zerbitzuetarako erabil ditzakegu. Hori toki-komunitateak indartuz lor daiteke. Ez da nazioarteko edo Frantziarekiko solidaritaterik eza. Izan ere, frantsesek⁹ ere hasi dute beren trantsizioa.

*Dependencia energética exterior en Europa*¹⁰. (EVE, Informe Energía en Euskadi, 2013)
*Consumo final energético interior en Euskadi*¹¹. (EVE, Informe Energía 2013)
*Coste de la energía para el consumidor final en Euskadi*¹². (EVE, Informe Energía 2013)

8 INE 2013

9 80 ekimen baino gehiago daude, Frantzia osoan, ikusi bereziki: <http://www.toulouse.transitionfrance.fr/>

10 Europako kopuruetan kanpo kontinente-mendetasuna ikusten da: Errusia (gasa), Saudi Arabia (petrolioa)...

11 Beheranzko lerroan ikusten dena krisiaren eragina da, ez borondatezko murrizketa kontziente batena.

12 Aurreko grafikoan ikusitako kontsumoaren jaitziera gorabehera, grafiko honek erakusten du gastu globala bere horretan jarraitzen duela, hau da, unitate bakoitzeko garestitu egin dela, eta gorako joera begi-bistakoa da, nahiz eta litekeena izan globala gorenean egotea.

2. Faktore erabakigarriak

Trantsizioko ekimenak kontuan hartu beharreko lau faktoretan oinarritzen dira, alegia: komunitatea, gizarte-ekonomia berria, permakultura eta erresilientzia. Jarraian, faktore bakoitza azalduko dugu laburki.

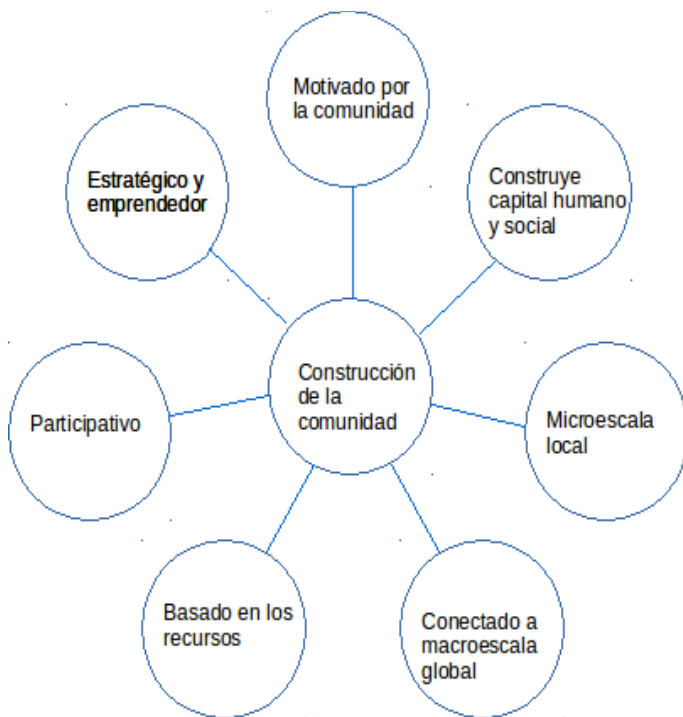
2.1. Komunitatea

Komunitate-idea funtsezko elementua da *trantsizioko ekimenetarako*. Baina zaila da anbiguotasunik gabe adieraztea noiz **bihurtzen den komunitate teoria praktikoren bat partekatzen duten pertsonen talde bat, komunitatea tokikoa, nortasunekoa zein interesekoa izan**. Terminologia sozialean, argi dago “kolektibo” kontzeptua, espazio/denbora jakin batean teoria praktikoko hori partekatzen duten pertsonen talde gisa. Era berean, auzokoak toki publikoak partekatzen dituen kolektibotzat jotzen dira; toki horiek, nagusiki, berehalakotasuna eta eskala txikia dituzte ezaugarri (eraikin bat, etxe-uharte bat, kale bat edo plaza bat). Eskala handiago batean (metropolia, eskualdea), zaila da komunitate bat sortzea, baina lurralde beraren barruan konektatuta dauden komunitate txikiagoen sare batek antzeko ondorioak izan ditzake.

Tonniesek, Baumanek, Adornok, Beckek, Sennetek, Shivak eta jardunean dauden beste egile batzuek gaur egun parametro komunitario batzuk ezartzea zailtzen duten oztopoak identifikatu dituzte¹³. Hauek dira oztopoetako batzuk:

- Arrazionalismotik eta ilustraziotik sortutako modernotasun indibidualizatzailea.
- Estatu-naziotik desitxuratutako nortasun- eta komunitate-proiektua.
- Lehen liberalismoko *taylorismoaren* kontsumoaren eta merkatuaren logika.
- Gaur egungo neoliberalismoaren lehia askearen aldeko borroka.
- Globalizazioaren eta informaziorako nonahiko sarbidearen emaitza den berrindibidualizazioa.

¹³ Ver Rojas, J, 2007, en “Comunidad humana, desarrollo y biosfera. Hacia una sustentabilidad integral”, págs 9-11, Cátedra UNESCO.

Panorama hori ikusita, Beckek gauden “arrisku globaleko gizartearen”¹⁴ pobrezia- eta marjinaltasun-mekanismoak salatzen ditu eta, joera ekologista batekin batera, **komunitatea berreskuratzearen** alde egiten du, **gizakia berriro biosferaren zati bat izan dadin**. Shivak¹⁵ ideia hori zabaldu egiten du, UNESCOren konbentzio ofizialekin, **berdintasun-, autonomia- eta interdependentzia-printzipioekin** bat etorritik. Komunitateek silueta identifikagarria eduki ohi duen inguru batean kokatzen dituen topografia bat behar dute. Eta haien nortasun-ezaugarrietako bat definitzen dituen subiranotasunen batean sinestea da, alegia, bakana eta espezifikoa den “zerbait garela”. Era berean, erantzukizun partekatua den ideia ageri da.

Berdintasun-, interdependentzia-, toki-, nortasun- eta erantzukidetasun-kontzeptu horiek batuz, komunitatea lurralde bat okupatzen duten eta han modu parte-hartzailean beren arauak eta ohiturak ezartzen dituzten pareen talde gisa defini daiteke.

Auzo-elkarteak, toki-garapenerako plataformak eta *hackerren* sarea beren lurralde birtualean ere sartzen dira komunitatearen adiera horretan. Partaidetza komunitarioa barne-antolaketa modu bat da, eta haren gizarte-harremanen kalitatea elkarrekintza, interdependentzia, lankidetzak, proiektu komun batzuen, erabakiak hartzeko prozesu parte-hartzailearen eta mantentze eta kudeaketa partekatuen bidez adierazten da. Zentzu horretan hitz egiten dugu trantsizio komunitateez, Harrobia plazako berehalako ingurunean komunitate dei baitaiteke eta *trantsizio ekimene*n berezko teoria praktikoa gara baitezake.

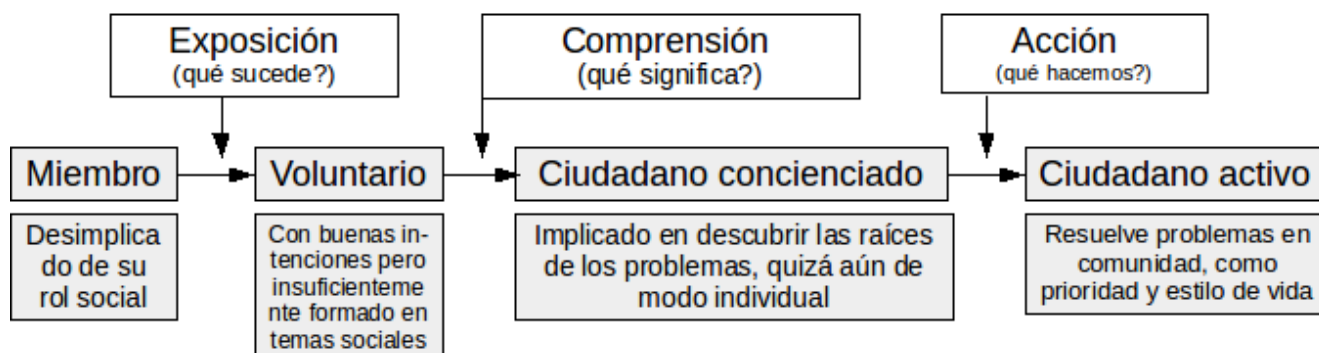
Hizpide dugun komunitate-idea hobeto finkatzeko, ondoren sozietate zibil, gizarte-kapital eta garapen komunitario kontzeptuak garatuko ditugu laburki.

14 Beck, U. (2002). La sociedad del riesgo global. Madrid: Siglo Veintiuno.

15 Shiva, V. (2006). Earth democracy: Justice, sustainability and peace. Zed Books.

Línea de continuidad del ciudadano activo

Sozietate zibila

Hiri-kohesioko udal-politika askok —zehatz-mehatz, aldrietako auzoak hiri-egituran integratzeko asmoa dutenek— komunitate-ideia hori garatu nahi izaten dute. Hala ere, “goitik-behera” direlako dinamikek emaitza eskasak ekarri ohi dituzte, eta zaila da “behetik-gora” direlakoek jarraitutasuna edukitzea edo eskalatu ahal izatea. Hori dela-eta, **erakunde bideratzaile eta porotsuak eta herritar aktiboez, erantzunkideez eta solidarioez osaturiko sozietate zibil bat beharrezkoak dira**. Beren boterea, eskumenak eta baliabideak birbanatzeko gai diren erakundeak; eta inskribatzen diren testuingurua, haren gatazkak eta aukerak eta era antolatu eta kolektiboan jarduteko mekanismoen gakoak ulertzeko gai diren herritarrak. Horrela, sozietate zibilak, erakunde publikoek eta eragile pribatuek bat egiten badute, ohiko logiketatik haraindi doazen proiektuak bultzatu ahalko dira.

Gizarte-kapitala

Antzeko zentzu batean, edo sozietate zibilak ekoiztako balioaren balioztapen ukigarria edo ukiezina egiteko modu gisa, gizarte-kapitalaren teoria daukagu, Bordieu-k, Puttman-ek eta Coleman-ek garatua. **Gizarte-kapitala zenbait kolektiboren arteko gizarte-lankidetzatik sortutako ondasuna da. Hiru iturri nagusitan oinarritzen da: 1) elkarrekiko txera eta konfiantza, 2) arau eraginkorrek eta 3) gizarte-sareak**. Txera-iturriaren kontuari barne-trantsizioetik heltzen zaio (aurrerago ikusiko dugu); arauen eraginkortasuna, aldiz, herritar aktiboak antolatzeke moduarekin bat dator. Sareak edo interkonexioak ugaritzea, zehazkiago, sarea trinkotzea, sarriago egitea, trantsizio-mugimenduaren eta garapen komunitarioarenaren funtsezko estrategia ere bada (ondoren ikusiko ditugu).

Hala, gizarte-kapitalaren teoria gauza baten arrazionalizazioa da, eta garapen komunitarioa, gauza beraren praxia. Horri ekonomiaren eta energiaren deskarbonizazioak bideratutako kontzientzia ekologikoa gaineratuz gero, trantsizio-mugimenduaren sistema higiarazlea daukagu.

Garapen komunitarioa

Budapesteko adierazpenaren¹⁶ (2004) arabera, hauxe da garapen komunitarioaren¹⁷ nazioarteko definizioa:

Garapen komunitarioa sozietate zibila indartzeko modu bat da, gizarte-, ekonomia- eta ingurumen-politikaren garapenean komunitateen ekintzei eta haien ikuspegiari lehentasuna ematen diena. Toki-komunitateen ahalduntzea lortu nahi da; alegia, komunitate geografikoak, nortasun-komunitateak, interes-komunitateak edo gai espezifikoaren edo ekimen politikoaren inguruan antolatuak jotzen dira toki-komunitatetzat. Pertsonak beren taldeen, erakundeen eta sareen bidez herritar aktibo gisa duten gaitasuna indartzen du; halaber, instituzioek eta erakundeek (publikoak, pribatuak eta gobernuak kanpokoak) herritarrekiko elkarrizketa lantzeko duten gaitasuna indartzen du, komunitateetan aldaketa taxutzeko eta zehazteko asmoz. Funtsezko zeregina betetzen du bizitza demokratiko aktiboaren babesean, komunitate pobreen eta zaugarrien ahotsa sustatuz. Funtsezko balioak eta printzipio sozialak ditu, giza-eskubideak, gizarte-inklusioa, berdintasuna eta aniztasunaren errespetua barne hartzen dituztenak, baita gaitasun espezifikoak eta berariazko jakintzak ere.

Garapen komunitarioa toki-baliabideen balioztatpenaren¹⁸ eta balio etikoaren zaintzan¹⁹ oinarritzen den teoria praktikoa da; azken horien artean hauek daude:

- Garapen inklusiboa, hausnartzekoa eta epe luzekoa sustatzea.
- Gizabanakoak eta komunitateak (tokikoak, interesekoak, nortasunekoak, etab.) aldaketa positibo baten erantzukizuna gain hartzeko gaitzea.
- Toki-ondasunetatik abiatuta identifikatu, ospatu eta garatzea.
- Erakundeek eta pertsonak herritar aktibo gisa daukaten gaitasuna (eta zahartze aktiboarekiko konpromiso espezifikoa) indartzea.
- Bidegabekeriak eta desberdintasunak jakitun izatea; pobreen eta zaugarrien ahots autonomoa sustatzea.
- Komunitateen barruko aniztasuna errespetatzea.
- Komunitatearen barruko eta hortik kanpoko askotariko eragile eta sareekiko elkarketa eta lankidetzak.
- Epe luzeko ikaskuntza- eta aldaketa-prozesu bat sustatzea, irtenbide azkarren ordez.

Balio horien alderdi etikoaren ondorioz, garapen komunitarioak ez du funtzionatzen laguntza-, ezarpen- edo korporazio-politikatik, horiek beste etika bati jarraitzen baitiote eta askotan prozesuaren logikarekin (alegia, aldaketa organikoa, baterako ikaskuntza eta lana, eta jasangarritasuna) bateraezinak baitira. Diferentzia horiek jarraian aurkeztutako taulako bi zutabeetan azaltzen dira:

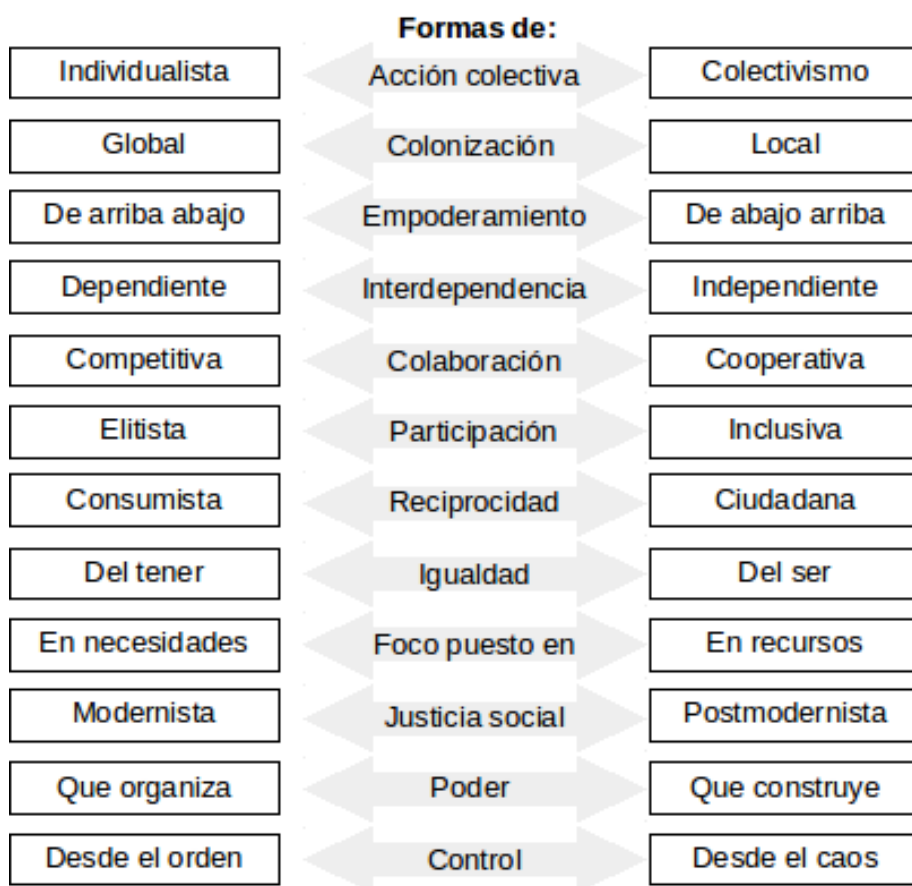
¹⁶ <http://www.iacdglobal.org/publications-and-resources/conference-reports/budapest-declaration>

¹⁷ Ikusi "Trabajo social comunitario en la sociedad individualizada". Jesús Hernández Aristu

¹⁸ Ingelesez *Asset Based Community Development* deritza; ikusi: <http://www.abcdinstitute.org/>

¹⁹ Ikusi Tracy Winter-en duela gutxi tesiko zerranda zabalagoa eta gaituagoa (66.-72. orrialdeetako taula erantsia)

Valores y principios del desarrollo comunitario

Importancia del proceso
 Cambio orgánico
 Aprendizaje y trabajo conjunto
 Sostenibilidad
 Derechos humanos

Garapen komunitarioa kontzeptu interesgarria da Europako elkarrizketaren testuinguru batean kokatzeko; izan ere, Europar Batasuna estatu kideen arteko kohesioaren bilaketa lantzeko erabiltzen ari den elementuetako bat da. AEIDL²⁰ (Toki Garapenari buruzko Informazioa Emateko Europako Elkarte) sozietate zibilari ekitatean eta kidetasunean oinarritutako garapen komunitarioko prozesuetan laguntzeko sortu zen, 1988an. Erakunde horrek, ECOLISEren²¹ laguntzaz, **“Europa trantsizioan: zergatik diren toki-komunitateak karbono-isurketa baxuak dituen gizarte bateranzko aldaketako buru”**²² izenburuko azterketa sakona egin zuen 2013-2014an; bertan, Europako zenbait herrialdetan horri dagokionez dagoen egoera biltzen da. **“Reinventing Europe through Local Initiative”**²³ txostenean, berriz, oso interesgarriak diren 25 jardunbide egoki jasotzen dira.

20 <http://www.aeidl.eu/en/#&panel1-5>

21 http://www.ecolise.eu/?page_id=24

22 <http://www.aeidl.eu/images/stories/pdf/transition-final.pdf>

23 http://www.llf.partneribas.lv/resource/1413210502_brochure-en.pdf

2.2. Gizarte-ekonomia berria

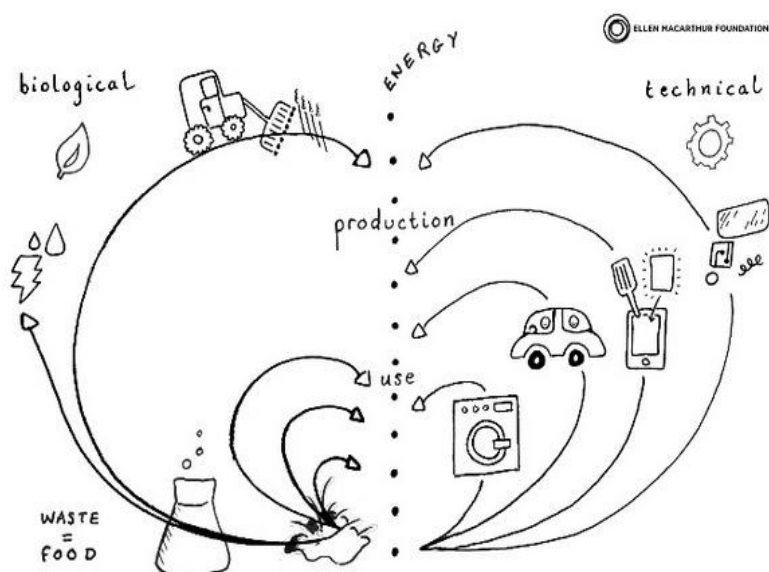
Jonathan Dawson²⁴ Schumacher College-ko Jasangarritasunerako Ekonomiako irakaslearen arabera:

Ekonomia berria ez da botere ekonomikoetatik eta sistema kapitalistatik sortuko, baizik eta alderdi sozialetik, behetik gora, pertsonengandik haien komunitate, eskualde eta herrialdeetarantz; horiek eraikitzen ikasten dutenean eta ekonomiaren kontrola hartzen dutenean, beren ongizatea neurtzeko modu egokiak benetan zein diren zehazten dutenean eta lurrak eskaintzen dizkigun baliabide naturalak gure eta etorkizuneko belaunaldien onerako babesten ikasten dutenean.

Eredu ekonomiko berri horrek guk bi faktore ulertzea eskatzen du:

1. **Gauza guztien eta izaki bizidun guztien arteko interkonexioa dago.** Nik besteei eta nire inguruneari egiten diedanak nigan dauka eragina.
2. **Hazkunde mugagabe eta esponentziala ezinezkoa eta antinaturala da.** Naturan ez dago eredu horri jarraitzen dion prozesurik. Hazkundeak beti denboran orekatzeko joera dauka.

²⁴ Beharbada haren teoria ekonomiko garatuena "Economía de Gaia" liburuan dago: <http://www.holistika.com/economia/economia-de-gaia.asp>

Era berean, **diruari buruz ditugun sinesmenak berrikusi** behar ditugu. “Zenbat diru nahi dut?” galderatik “Zenbat behar dut?” galderara pasatu behar da. Ekonomia horretan, inork ez du hartzen erabili behar duena baino gehiagorik; izan ere, hartuko balu, beste norbaiti kenduko lioke. Ez da indarkeriaren edo handikeriaren ekonomia, Gandhik zera idatzi baitzuen horri buruz:

Naturak gure eguneroko beharrak estaltzeko nahikoa ekoizten du; eta pertsona bakoitzak bere beharretarako nahikoa dena eta ez gehiagorik hartuko baluke, mundu honetan ez litzateke pobreziarik egongo.

Antzeko ikuspegi bat sustatzen du Charles Eisenstein-ek “*La economía sagrada*” bere liburuan. Eisensteinek **opariaren ekonomiaz (edo dohaintzarenaz)** ari da; ekonomia-mota hori oso gertukoa da gizakientzat, milaka urtez gizarte-sistema guztietan funtzionatu du-eta. Dohaintzaren ekonomia behar ez duzuna partekatzean datza; izan ere, ingurune pertsonentzako oparotasuna norberarentzako oparotasuna da eta esker ona, segurtasuna eta jasangarritasuna sortzen ditu²⁵.

Lerro horretan daude praktika ugari, bai ibilbide luzea egin dutenak, bai goraka ari direnak, esate baterako: ekonomia alternatibo eta solidarioa²⁶, ekonomia zirkularra²⁷, elkarlaneko ekonomia²⁸, ondasun komunaren ekonomia²⁹, P2P ekonomia³⁰, *Onura publikoaren enpresak*³¹ eta *4. sektorea*³². Eredu horiek guztiak beta fasean daude eta elkarren oso antzekoak dira (konpromiso etikoari ematen diete nagusitasuna, itzulkin soziala lehenesten dute mozkin ekonomikoa maximizatzearen ordez) eta hein handiagoan edo txikiagoan badaude Harrobia plazaren eremuan, hango eragileen bitartez.

25 “Yours, mine, ours” duela gutxiko filmak Stefan Baset-ek urtebete baino gehiagoz egungo diru-sistemari lotuta ez dagoen truketik bizitzen izan zuen esperientzia kontatzen du: https://www.youtube.com/watch?v=HPZwQScJ_aA

26 <http://www.economiasolidaria.org/>

27 <http://economiecirculaire.org/>

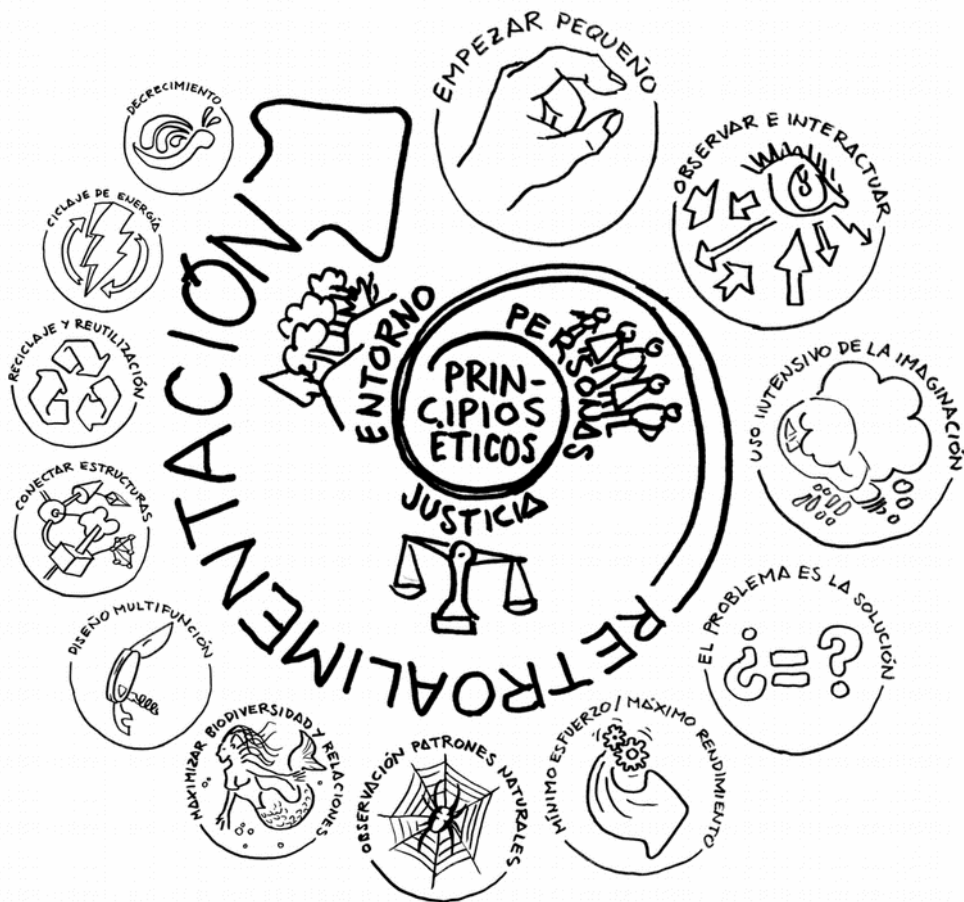
28 <http://ouishare.net/es/> en Euskadi <http://www.shareak.org/>

29 <http://www.ebceuskadi.org/>

30 http://www.colaborabora.org/2013/04/21/euskadi_copiado_p2p/

31 <http://www.colaborabora.org/proyectos/empresas-del-procomun/>

32 <http://www.innobasque.com/home.aspx?tabid=806>

2.3. Permakultura

Trantsizio-mugimenduaren abiarazlea, Rob Hopkins, permakultorea da lanbidez, eta permakultura azpian dago *trantsizio* hitza daraman guztia diseinatzeko eta biltzeko ikuspegi gisa. Horrek malgutasuna eta sekuentzia egokia eskatzen ditu, aldaketa onargarriak egin ahal izateko. Permakulturako giroa sortzea prozesu luzea eta mailaz mailakakoa da, printzipio ekologikoetan, teknologia egokietan eta aspaldiko jakindurian oinarritua.

Permakultura³³ **giza habitaten sistema holistikoak diseinatzean** datza; naturako ereduetan aurkitutako erlazioak imitatzen ditu, herri primitiboen aspaldiko jakinduriaz elikatzen da eta gaur egungo zientziaren aurrerapenetan oinarritzen da. Helburua ekologikoki osasungarriak, sozialki inklusiboak eta ekonomikoki bideragarriak diren, barne-beharrak betetzeko beharrezkoa dena ekoizten duten eta beren baliabideak ez agortzen ez kutsatzen ez dituzten sistemak sortzea da. Lurra eta pertsonak zaintzean eta energia, baliabideak eta soberakinak zuzenki (bir)banatzean funtsatutako **printzipio etiko** batzuetan oinarritzen da. Eta **prozesu batzuek beste batzuk atzera elikatzen dituzten diseinuaren pentsamendu** bat hartzen du oinarri. Permakultura nekazaritzako elikagaien eremuan sortu zen, baita beste eremu askotara aplikatu daiteke, adibidez: osasuna, hezkuntza, finantzak, etxebizitza, energia, gizarte- eta kultura-prozesuak, etab.

³³ Permakulturaren printzipioak <http://permacultureprinciples.com/es/>

*Trantsizioko ekimenek permakultura-printzipio asko hartzen dituzte: Txiki hastea, Behatu eta elkarri eragitea, Irudimenaren erabilera intentsiboa, Arazoa irtenbidea da, Errendimendu handiena - Ahalegin txikiena, Biodibertsitatea eta harremanak maximizatzea, Funtzio-aniztasuna, Egiturak konektatzea eta Energia ibilaraztea. Eta haren gizarte-teknologia batzuk erabiltzen dituzte³⁴, hala nola: *story telling, open space, sociocracy, appreciative inquiry cycle* direlakoak, etab.*

Ildo horretan, “8 B-en” txikitzeko eredua ere interesgarria da: *birbalioztatzea* (balioak ordezte), *birkontzeptualizatzea* (ideiak eta ikuspuntuak iraultzea), *berregituratzea* (ekoizpen-aparatua eta gizarte-harremanak egokitzea), *birlokalizatzea* (km 0 filosofia), *birbanatzea* (banaketa bidezkoagoa), *beheratzea* (gutxiago gehiago da), *berrerabiltzea* eta *birziklatzea* (gauzen eta osatzen dituzten materialen bizitza luzatzea).

---

34 Ikusi *In Transition 2.0* bideoa: <https://www.youtube.com/watch?v=FFQFBmq7X84>

2.4. Erresilientzia

Aldaketa azkar eta gogorak dituen garai batean bizi gara eta horiekin dantzaten ikasi behar dugu. Horregatik, egitura eta harreman erresilienteak ekoiztea *trantsizioko ekimenen*³⁵ funtsezko helburuetako bat da. Horrela, komunitatearen zati batek sufritzen badu, talkak ez dio sistema osoari eragiten, inguruabarrei erantzuteko sormenezko irtenbideak aktibatzen baititu.

Komunitateko kideek elkar ezagutzen dute, harremanetan daude, kooperatzen dute, trukutzen dute eta elkar babesten dute; hala, hain zuzen, erresilientzia sortzen dute. Esan dezakegu komunitate bat erresiliente giten duten hiru ezaugarriak hauek direla:

1. **Aniztasuna:** komunitatea osatzen duten kideena, bete ditzaketen funtzioena, eskain ditzaketen erantzunena, haien artean dituzten loturenak, informazioa zirkularazteko eta prozesatzeko moduena, etab.
2. **Modularitatea:** komunitateko gizabanakoen eta nodoen egitura banatuaz eta autokonektatzeko gaitasunaz ari da; hau da, zati batek kaltea jasotzen badu, gainerakoek modu autonomoan jardun ahal dute.
3. **Kausaren eta efektuaren arteko distantzia:** distantzia laburra bada, gobernamentu-sistema ez-zentralizatueta bezala, komunitateko kideek inguruan gertatzen dena ikus dezakete eta behar bezala eta une egokian jardun dezakete.

Badauden trantsizioko taldeen esperientzietan oinarrituta, honetan jar dezakegu arreta:

- Trantsizioko talde gehienak tokiko elikagai ekologikoak ekoizteko **esperientzia txikiekin hasten dira**, bai lurzati batean, ortu komunitario batean, kontsumo-talde bidez, bai elikadurarekin edo zerbitzu komunitarioekin zerikusia duten enpresa berriak sortuz. Komunitatearen jabetzako okindegiak edo garagardotegiak zabaltzen dituzte, baita energia sortzeko iturri berriztagarriak ere, ondasunek eta diruak tokian zirkula dezaten, aldi berean berritzeko eta enplegua sortzeko³⁶. Bizitzeko eta lan egiteko modu berri horiek komunitate bizi eta bideragarriak sortzen dituzte, haien erresilientzia-maila handitzen dutenak.
- Sarearen dentsitateak eta elementuen arteko loturek erresilientziaren alde egiten dute. 31 trantsizio-sare nazional³⁷ daude. Espainiakoaz³⁸ gain (hiru topaketa egon dira estatuan: 2012an, Zarzalejosen, Madrilan; 2013an, Mijasen, Malagan; eta 2014an, Bartzelonan³⁹) eta fundatzaileez gain (Erresuma Batua eta Irlanda), mugimendua esanguratsua da Portugalen (14 ekimen, ikusi hurbiltasunagatik eta interesagatik *“Good neighbours project”* Pombalen⁴⁰), Errumanian, Hungarian, Italian, Frantzia, Holandan, Norvegian, Danimarkan, Brasilen, Txilen, Estatu Batuetan, Japonian eta abarretan.)

Bukatzeko, esan behar dugu erresilientzia Londreseko *Transition Network*⁴¹ delakoaren urteko topaketaren gai nagusia izango dela aurten, irailaren 18tik 20ra.

35 Ikusi komunitate erresilienteen gida: <http://www.resilience.org/communities-guide>

36 Transition Network-en REconomy proiektuak posible egiteko beharrezkoak diren tresnak, sarea eta babesa eskaintzen ditu: <http://www.reconomy.org/>

37 Gutxi gorabehera 2.000 guztira (2014an) <http://www.transitionnetwork.org/initiatives/national-hubs>

38 <http://www.reddetransicion.org/>

39 http://www.reddetransicion.org/wp-content/uploads/2015/01/INFORME_RedTE_ENCUESTRO_INICIATIVAS_2014.pdf

40 <http://coisasdovizinho.ning.com/>

41 <https://conference15.transitionnetwork.org/weekend-program/>

3. Nola egiten den

3.1. Nondik hasi

Gutxienez bi pertsona behar dira eta...

... gauden uneaz jakitun izan behar dute.

... komunitatekoak, auzokoak edo aldameneko inguruneakoak izan behar dute.

... beren erresilientzia, familiena eta lagunena indartzen hasi nahi izan behar dute, estutu gabe.

... beren asmamena eta trebetasunak partekatzeko eta auzotarren eta beren ekimena gainerako eragileen artean agerrarazteko prest egon behar dute.

... egiten dutenak inoiz ez du pertsona gisa hazarazten dituztenaren eta haien balio-eskalaren gorenean dagoenaren aurka egin behar.

3.2. Badagoen horretatik abiatuta

Trantsizioeko ekimenek toki-komunitatearen autonomia oinarritzko beharren eremutik gauzatzen dute (erresilientzia areagotzen dute): elikadura, jantziak, etxebizitza, garraioa, etab. **Auzoan planifikatzen eta erabakitzen dira, pertsonen trebetasunen, ezagutzen eta aukeren arabera eta epe luzerako plan bati jarraiki.** Plan hori Erresuma batuan *EDAP* (Energy Descent Action Plan=Energia Jaitsierako Ekintza Plana) deitzen da eta komunitatetik bertatik sortzen da.

3.3. Etorkizuna imajinatzea orainaldian mugitzeko

Trantsizioko ekimenek ikuspegi partekatuek, positiboek eta posibleek etorkizunaren gainean duten ahalmen higiarazle boteretsuaz jokaten dute. Sinesmen gerarazleak, geldiarazten gaituzten eta beste errealitate bat eraikitzeko eragile aktiboa izatea eragozten diguten mugak gainditzen saiatzen dira. **Komunitatearentzako etorkizun desiragarria, jasangarria eta erresiliente baten ikuspegi berri bat proposatzen dute** (komunitatearen gaitasunez energia-, elikagai- eta baliabide-gabeziako egoera bati aurre egiteko gai dena).

Modu parte-hartzailean egindako ariketa. Maketetan, antzerki-*sketchetan*, bideoetan, informazio-orrietan eta abarretan islatu ohi dira; horiek jarduten den tokiaren eraldaketaren irudizko modua aurkezteko balio dute, datatik 15 edo 20 urtera.

3.4. Trantsiziorako plan kolektibo bat diseinatzea

Tartean dauden pertsonen beren *EDAP* sortzen dute: zenbait etapatako proiektua erresilientzia (edo herriaren, auzoaren eta abarren autonomia, energia gutxiago dagoen agertoki batean) areagotzeko helburu batzuk erdiesteko. **Plan bakoitza bere testuingurukoa da eta tartean dauden pertsonen menpe dago.** *Trantsizioko ekimena* aldi batez funtzionatzen egon ostean diseinatzen da eta etorkizun desiragarriaren ikuspegi kolektiboan oinarritzen da.

3.5. Abagune bakoitza eta ekintza bakoitza ospatzea

Ospakizuna egindako lanaren onarpenera da, pertsonen arteko loturak indartzen laguntzen du eta konpromisoaren jarraitutasunerako aurretik prestatzen du. Horrez gain, ospakizunak beste pertsona batzuen arreta erakartzen du (inplikatzeko aurretiko urratsa), eta horiek aitortuko dute *Trantsizioko ekimena* adiskidetsua dela, giza eskalan, baita indarra ematen duela ere.

Antolatzen diren trantsizio-ekintza guztiek (topaketek, lantegiek, lan kolektibo praktikoak, aurkezpenek...) ospatzeko une bat eduki behar dute. Alde batera utzi behar ez den funtsezko elementua da. Azkari bat, dantza, jolasa, musika-kontzertu txiki bat, etab. izan daiteke.

3.6. Banakako barne-trantsizioari ekitea

Gizabanakoa izaki kolektiboa DA. Trantsizio kolektiboak oihartzun indartsua dauka trantsizio pertsonalean. **Trantsizioa taldean egiteak gure bizitzan aldaketak egitera animatzen gaitu.** Lagunduak gaude, gure zailtasunak eta besteenak ikus eta uler ditzakegu, ulertuak eta babestuak sentitzen gara.

Talde-erronkek —alegia, energia eta baliabide gutxiago eskuragarri daudenerako toki-autonomia areagotzekoek— askoz ere energia gehiagorekin mugiarazten dituzte bizitzaren eta kontsumoaren banakako aldaketak. Energia murrizteko bideetan aurrera egitean, geure buruarekin, besteekin eta *mundu naturalarekin* ditugun harremanak berreraiki behar ditugu. Horrek trantsizioaren bihotzean eta ariman ardatzea eskatzen du.

Aldaketa komunitariorako ekintza positiboak arrakasta edukitzeko probabilitate gehiago izango ditu pertsonen indarguneen, talentuen eta ondasunen identifikazioak inspiratzen eta mantentzen badu. Komunitateak trebeak eta boteretsuak bihurtzen dira ezaugarri horiek pizten direnean eta, horrela, oparotasun-komunitateak bihurtzen dira.

Aldaketa geure burua aldatuz hasten da, ikasitako guztia praktikan jarritz: proiektu jasangarrietan eta toki-enpreetan inbertituz; diru-sarreraren zati bat beste pertsona batzuei edo hurbileko proiektuei emanez; sistema ekonomiko alternatiboak, hala nola kreditu-kooperatibak, denbora-bankuak, diru alternatiboak, etab., erabiltzen hasiz; gobernuei benetako ekonomia bat eskatuz, non dirua zorrik gabe sortzen den eta non herrialdearen aberastasuna herritarren zoriona, azpiegituretan edo gizarte-zerbitzuetan egindako inbertsioa eta natura-ingurunearen zainketa kontuan hartuta neurtzen den; eta dena beti horrela izan delako eta ezer aldatu ezin delako sinesmenari motibazioa galarazten utzi gabe.

3.7. Aldaketa aldaketa kulturala da

Banakako eta taldeko aldaketa, egiatan eta neurri handi batean, aldaketa kulturaltzat jotzen badugu gerta daiteke. **Iruditeria eta erreferentzia-puntuak aldatzea, subjektibotasun berri bat ekoiztea, errealitatea zalantzan jartzeko eta horri eragiteko esparru sinboliko berrietan sakontzeko.** Hori dela-eta, sormenak, arteak eta kultura-ekintzak oro har funtsezko zeregina betetzen dute trantsizioko prozesuetan, aurretik edo aldi berean; askotan, ikusi gabe edo zeharka. Ideien eta prozesuen irudikapen edo ilustrazio soilak eta beste mendeko erabilerak eta erabilera instrumental batzuk gainditu behar dira, arteari eta kulturari sormenaren eta bitartekaritzaren artean, esanahiaren ekoizpen materialaren edo immaterialaren eta komunitate-kohesioaren artean, laborategi esperimentalaren eta eguneroko bizitzako praktikaren artean kokatzen diren funtzioak esleitzeko. Herritar gisa, aldaketaren eragile gisa, modu irekian, interpelatu, ukitu, inplikatu egiten gaituzten proposamenak behar dira.

Auzoan kultura-eragileak egotea bereizgarria da eta ibilbide handia du, badira urte asko modu naturalean gertatzen dela eta erakundeek azken 20 urteetan babestu dute. Horrela, instituzio, erakunde eta jarduera ugari aurki ditzakegu, esate baterako: BilbaoArte, Berreginen Museoa, Consonni, Okela, Histeriak, Marzana, SCgallery, MEM, Sarean, Gau Irekia, IDEATOMICS, Artaziak, Zaramari, ColaBoraBora, La Cosa en Casa, BLVart, Muelle3, Punto de Fuga, BilboRock, Anti-, La Kultur, artisten estudio asko... Eta beste toki askotan gertatzen den moduan, **toki degradatu edo arazotsuen eta kultura-eragileen binomio hori gentrifikazio-arrisku larriaren eta bizitza soziokomunitarioko gainjartze osasungarriaren artean mugitzen da.** Nolanahi ere, auzotik lan egiteko funtsezko ardatza da; proiektuaren hasierako planteamendutik hartu da kontuan eta behin baino gehiagotan agertu da *HARROBitik HARROBIra* lan-prozesuan zehar⁴².

Erreferentzia gisa, nazioartean arteak eta kulturak zeregin erabakigarria bete duten proiektu ugari aurkitu ditugu, bai harremanen, gatazkaren edo gizarte-erreproduzioari dagokienez bai ingurunearen aldaketari dagokionez (sarritan bi alderdiak lotuz). Adibidez, hauek azpimarratuko ditugu: *Transductores*⁴³, ingurune komunitarioetako arte eta pedagogia kritikoei buruz, zeinarekin ColaBoraBorak eta Artaziak-ek harreman estua dute; *Nuevos Comanditarios*⁴⁴, frantses jatorriko programa, duela urte batzuetatik Euskadin ere garatzen dena; *Idensitat*⁴⁵, dagoeneko ibilbide luzea egin duen programa, arteari, lurraldeari eta espazio publikoari buruzkoa, orain Consonni garatzen ari den *Esfera Pública* proposamenaren antzekoa; *Redesartepaz*⁴⁶, artea eta garapen komunitarioa lotzen dituen proiektuen sare latinoamerikarra, Sarean-etik *Gau Irekia* izan litekeen moduan; edo New Yorkeko *Center for Urban Pedagogy*⁴⁷, artearen, diseinuaren, hezkuntzaren eta herritarren partaidetzaren arteko praktikak egiten dituen, Zaramarik garatzen dituen oso antzekoak, hala nola *PlayDay*.

42 Adibidez, oso modu espezifikoan *El Barrio de las Artes* proiektuan; testuinguruko eragileek egindako elkarrekin sortzeko saioretan sortutako prototipoetako bat da (ikusi 5. eranskinaren 38. or.).

43 <http://transductores.net/>

44 <http://www.nouveauxcommanditaires.eu/> | <https://nuevoscomanditarios.wordpress.com/>

45 <http://www.idensitat.net/es/> | <https://www.consonni.org/es/proyectos/prologo-laboratorio-esfera-publica>

46 <http://redesartepaz.org/> | <https://es-es.facebook.com/GauIrekiNocheAbierta>

47 <http://welcometocup.org/> | <https://www.youtube.com/watch?v=VxMQiOGjJKg>

3.8. Tokiko adinekoak ohoratzea

Gizateriaren historia osoan eta kultura guztietan, adinekoak gizarte-kohesioaren, kultura-transmisioaren eta jakituria espiritualaren bermea izan dira. Gainera, adinekoak —gure belaunaldiari dagokionez— **jakituria- eta trebetasun-iturria dira, hain globalizatua ez zegoen eta erregai fosilen mendekotasun txikiagoa zuen mundu batean bizi baitziren eta han ikasi baitzuten.**

Trantsizioko ekimenetan adinekoak entzuten dira, haiengandik, haien garaitik, haien trebetasun eta aholkuetatik ikasten da. Ekimenetan parte hartzera hertsatzen dira, ahal duten heinean, eta komunitateari egiten dioten ekarpena aitortzen da, baliagarriak direla senti dezaten. Horrela, adinekoekiko topaketak oso ohikoak dira, belaunaldien arteko harremanak gauzatzeko, bizitzaren alderdi hau edo bestea (janari-ekoizpena, energia, manufakturak, osasuna...) beste garai batean nolakoa zen komentatzeko eta praktika horiek orainera egokitzeko.

3.9. Kanpotik etorri zirenak gehitzea

Gauza bera gertatzen da beste leku batzuetatik etorritako migratzaileekin, gutxi gorabehera finkatuta edo iragaitzaz daudenak, *trantsizioko ekimen* baterako funtsezkoak diren beste jakintza, kultura eta esperientzia batzuk ekar ditzakete-eta. Horrek garrantzi berezia dauka Harrobiaren eta auzo osoaren testuinguruan, mundu osoko leku ugaritatik etorritako auzotarren ehuneko altua baitago. **Pertsona horiek, kasu askotan (honetan estereotipoetan eror gaitzkeen arren), beren jatorrizko jakintzekiko eta bizi-esperientzia erresilienteekiko harreman estuagoa daukate.**

Ezin dugu *trantsizioko ekimenik* aktibatzean pentsatu biztanleriaren sektore garrantzitsu horren partaidetza aktiboa kontuan hartu gabe, kultura-aniztasunari eta kultura-artekotasunari dagokienez.

3.10. Toki-diruak, diru digitalak eta crowdfundinga

Trantsizioko ekimenek toki-ondasunak eta zerbitzuak herrian bertan trukatzeko balioak izatea sustatzen du. Horretarako, adibidez, erabiltzen diren diruen osagarriak diren diruak egiten dira. **Toki-diru horiek diruaren jatorrizko esanahia daukate: benetako ekonomiarako eta komunitaterako truke erabilgarriko tresna dira.** Bilbon lan hori *Ekhi Txanpona*⁴⁸ delakoarekin hasi da dagoeneko; 2014tik dago zirkulazioan, 78 enpresa dira kide eta 26.000 ekhi baino gehiago trukatu dira. Era berean, *Gita*⁴⁹ txanponaren esperientzia aipatu behar da; Sartuk jarri zuen abian eta gizarte-inklusioko helburuak zeuzkan diru osagarriaren ezaugarriak biltzen zituen.

Gainera, **P2P kriptodiru digitalek**, ohiko diru-sistemari ezinbestean lotuta ez baitaude, gero eta garrantzi handiagoa daukate. Ezagunena *BitCoin*⁵⁰ delakoa da, baina *hemen interesatzen zaizkigun gizarte- eta lankidetzaz-balioetatik hurbilago dagoen adibide bat FairCoin*⁵¹ izenekoa da.

Era berean, **ekonomia modu banatuan sortzeko beste era batzuk** kontuan hartu behar dira, **hala nola crowdfundinga**, azken urteetan ekimen komunitario asko finantzatzeko balio izan baitu, estatuan adibidez *Goteo*⁵² plataformaren bidez; *plataforma hori komuna, askea eta irekia dena sustatzen duten proiektuetan ardatzen da espezifikoki.*

3.11. Denbora baliabide gisa

Diruaz haraindi (ofiziala zein osagarria izan), *trantsizioko ekimenek* beste balio eta kapital batzuk ipintzen dituzte zirkulazioan, diruan oinarritzen ez diren ekonomiak ekoizteko, truketik dohaintzara. Ildo horretan, **denbora-bankuak oso garrantzitsuak dira; horien bidez, pertsonak beren denbora, jakintzak eta gaitasunak eskaintzen dituzte, besteekin trukatzeko.** Auzoan bertan, Aldauritik kudeatua, badago denbora-banku bat⁵³, oso erreferentzia ona izan daiteke. WikiToken ere denbora-banku bat erabiltzen dute, baina ikuspegi desberdin batekin, pertsona bakoitzak komunitateari hilero eskaintzea agintzen duen orduak kudeatuzteko. Lantaldeei, batzarrei edo beste zereginetara eskaintako denbora, berrikuntza edo mantentze lanei eskaintakoa bereziz.

48 <http://www.ekhitxanpona.org/wordpress/>

49 <http://www.vivirsinempleo.org/2012/12/una-nueva-moneda-social-en-bilbao-la.html>

50 <https://bitcoin.org/es/>

51 <https://fair.coop/es/faircoin/>

52 <https://goteo.org/>

53 <http://www.bdtbilbao.org/>

3.12. Kexaz baino gehiago ekintzaz arduratzea

Trantsizioko ekimenak inklusiboak dira⁵⁴, energia-baliabide gutxiago eskuragarri dauden etorkizun batean denok gaudelako inplikaturik. Mundu guztia sar daiteke mundu guztia beharrezkoa delako, hasierako jarrera trantsizioari dagokionez ez ikusiarena egitea, ukatzea edo aurkakoa izatea izan arren.

Eta modu errazean pasatzen da ekintzara. Bi pertsona nahikoak dira abian jartzeko, ahal den neurrian. Hortik abiatuta, **beste pertsona, kolektibo eta erakunde batzuen inplikazioa bilatzen da, baina ez da exijitzen. Adibide praktikoa higitzeko indartsua delako eta jarrera-aldaketa eta besteen inplikazioa ahalbidetzen duelako konfiantza izaten da.**

Harrobia trantsizioan ekimenaren inguruan txikitzearen aldeko toki-kolektiboen⁵⁵, ekologisten⁵⁶, ekintza soziokulturaleko taldeen⁵⁷, eta abarren inplikazioa eduki liteke. Talde horietan nahasita dauden eta Harrobi plazako auzotarrak edo erabiltzaileak diren pertsonak badaude konektatuta eta jardunean; *trantsizioko ekimen* batean nahasteak ez luke ezinbestean ekarriko haien agendei beste ekintza bat gaineratzerik, baizik eta haien ekintzari zentzua gehitzea, atzera elikatzeke eta prozesuak indartzeko bat etorraraztea.

54 <http://www.reddetransicion.org/estrategias-de-sensibilizacion-para-promover-el-paso-a-la-accion/>

55 <http://desazkundeabilbo-e.blogspot.com.es/>

56 <http://www.ekologistakmartxan.org/>

57 <http://sarean.xtreemhost.com/>

3.13. Erakundeen zeregina

Trantsizioko ekimenak toki-ekintzen batuketaren emaitza dira; beraz, elkarrizketaren eskala ere bada, eta toki-erakundeak dira prozesua babesteko hoberen eta zentzu handienarekin inplika daitezkeenak. Jakina, eragiten duen esparru handiago bat dago, eskualdean, estatuan eta nazioartean. Kontua da nazioarteko politikek klima-aldaketarako egokitzapena, erregai fosilen murrizketa eta gobernamentu deszentralizatu onartzen eta bultzatzen dituztela⁵⁸.

Aukera ugari daude. Beharrezkoa da erakundeak legitimitate demokratikoan oinarritzea, izapide juridikoaren orde; gobernu-epeek prozesu natural eta sozialetarako balio izatea, hauteskunde-prozesuetarako baino areago; eta alderdi eta ideologia politikoek ingurumen- eta gizarte-gaiak ekonomia-gaien maila berean sartzea. Halaber, erakundeek berek barne-trantsizioko prozesu bat hasi behar dute.

Hemen, gure inguruan, badauzkagu oso lagungarriak izan daitezkeen eta erreferentzia gisa erabili ahal diren esperientziak. Energiaren gaiari dagokionez, Goiener⁵⁹ edo Oñatiko kasua⁶⁰; dauzkagu; gobernamentu-mekanismoei eta ondasun komunari buruz, Orendaingo kasua⁶¹; azter dezakegu; baratze komunitarioei dagokienez, komenigarria da Noaingo *La Huerta de los Sentidos*⁶² gogoratzea; etab. Imajinatzen ditugun baino askoz ere adibide gehiago daude, eta batzuk Harrobi plaza bera bezain hurbil daude. **Hasteko modu erraz bat jadanik egiten ari dena ikustaraztea eta modu antolatuan babestea, eskala-jauzi bat ahalbidetzen duten harremanen eta tresnen alde egitea eta ekintzen multzotik ekintza-plan batera pasatzeko beharrezkoa den urratsa babestea litzateke.**

Eta hori guztia Bilboko Udaletik jada ezarritako konpromiso instituzionalekin bat dator. *Alkateen Itunetik EJEPei (Energia Jasangarriko Ekintza Planak)*⁶³ buruz esandakoak trantsizioa dagoeneko hasten ari dela agerrarazten du. Hori finkatzeko urrats bat *Petrolio Osteko Udalerrriak*⁶⁴ ekimenarekin bat egitea izan liteke.

58 http://revistaeconomiacritica.org/sites/default/files/revistas/n16/07_RobertoBermejo.pdf

59 <http://www.goiener.com/>

60 <http://www.diariovasco.com/v/20130210/alto-deba/onati-siglo-energia-limpia-20130210.html>

61 http://www.eldiario.es/norte/euskadi/comun-instala-localidad-guipuzkoana-Orendain_0_335966738.html

62 http://www.cederna.eu/wp-content/uploads/2013/01/fundacion_varazdin_huertas_sociales_varazdin_fundazioa.pdf

63 http://www.pactodelosalcaldes.eu/actions/sustainable-energy-action-plans_es.html

64 <http://municipios.pospetroleo.com/doku.php?id=es:start>

4. *Harrobia trantsizioan* ekimenerako erreferentzia praktikoak

4.1. *Erabilgarriak izan daitezkeen dozena bat kasu*

1. *Le Zeybu Solidaire*

Irismena: Eybens (9.000 biztanle), Grenobleren (155.000 biztanle) ondoan, Frantzia.

Proiektu-motak: bidezko merkataritzako eta elikadura-subiranotasuneko ekintzak.

Katalizatzailea: Grenobleko toki-merkatua azalera handien presioagatik ixteak eta horrek Eybenseko merkataritza txikirako ekarri zuen mehatxuak auzokoak astindu zituzten eta kontsumo-kooperatiba baten bidez suspertzea erabaki zuten.

Kontaktua: <http://www.lesamisduzeybu.fr/>

Ekimenaren garapen-fasea: 2009an sortu zen, toki-eskaria irizpide solidarioei jarraituz betetzeko. 2014an toki-diru bat sortu dute, oinarri sozialeko negozio berriak babesten dituzte, elikadura-subiranotasunari eta ingurumen-gaiei buruzko prestakuntza ematen dute eta beren trantsizioa eta autokudeaketa ospatzen dituzte. 2013an toki-garapeneko REVES saria irabazi zuen eta "udalerrri berritzaile" gisa onartu zuten.

***Harrobia trantsizioan* ekimenera aplikatu daitezkeen ikaskuntza:** sozietate zibila, premiazko uneetan, oso motibatua dago ikuspuntu praktiko batetik mugitzeko; gainera lider egokiak dauzkanean, lotura sendoak eraikitzen ditu, eta hori desiragarria litzateke gure kasuan. Elikadura eta eguneroko etxeko eskaria betetzea berehalako arreta eskatzen duten eragin handiko elementuak dira. Auzoan KideKoop-en esperientzia berria har liteke kontuan.

2. Transition Belsize

Irismena: Belsize (60.000 auzoko), Londreseko ipar-mendebaldeko auzoa.

Proiektu-motak: energia-eraginkortasuna, petrolio-gailurrari buruzko prestakuntza, saltoki komunitarioak, elikadura-subiranotasuna.

Katalizatzailea: 2008an, tokiko elkarte ekologista batek hondakinen gaikako bilketa bat antolatu zuen parkean eta egoera eta ekintzaren emaitza positiboak auzokoekin partekatu zituen. Auzokoek auzoko egoera gehiago hobetzeko ideiak eta borondatea ekartzen dituzte. **Kontaktua:** <http://www.transitionbelsize.org.uk/>

Ekimenaren garapen-fasea: 2014ra arte leihoak isolatzeko eta berritzeko 100 lantegi inguru egin dituzte, baita eraikuntzaren energia-eraginkortasunari buruzkoak ere, eta zurgintza-lan ugari ere erosi dituzte, beren baliabideekin modu komunitarioan negoziatuz. Gainera, elkarlanean garagardoa, ogia eta ortuko barazkiak hazi eta prestatzen dituzte. Prestakuntza- eta kontzientziazio-jarduera asko egiten dituzte.

Harrobia trantsizioan ekimenera aplikatu daitezkeen ikaskuntza: indar kolektiboak inbertsioak eta azpiegiturak abantailaz negoziatzea ahalbidetzen du. Erdiespenak eta huts egin duten edo gauzatzen ari diren saiakerak jolasez eta ospakizunez ikustarazteak boluntario berriak atxikitzea eragiten du. Jatorri desberdineko (auzokoen %50 ez dira jatorri ingelesezkoak) eta gizarte-klase desberdineko pertsonak espazioa, arazoak eta irtenbide komunak partekatzeko nahasten dira.

3. Toulouse en Transition

Irismena: Empalot auzotik (18.000 biztanle), Tolosa hiri osoa (450.000 biztanle), Frantzia.
Proiektu-motak: garapen komunitarioa, auzoaren birgaitze osoa, energia-eraginkortasuna, landare-balkoiak eta -estalkiak, petrolio-gailurrari eta permakulturari buruzko prestakuntza. **Katalizatzailea:** 2010ean auzo hori pixka bat atzeratuta geratu zen Tolosako hiri-berroneratzeko proiektu handiko prozesu parte-hartzaileetan, eta trantsizio-mugimendutik abiatuta erreakzionatu zuten.
Kontaktua: <http://www.toulouse.transitionfrance.fr/>

Ekimenaren garapen-fasea: mugimendua nazioko eta nazioarteko sare esanguratsu guztiekin ezarrita eta lotuta dago. 100 pertsona inguru daude etengabe jardunean, eta 2.000 inguru modu puntualagoan, mota guztietako gutxi gorabehera 50 proiektutan inplikaturik. Astero lantegiak antolatzen dituzte, ekitaldietan parte hartzen dute eta prestakuntza eskaini ohi dute; horrela, trantsizio-mugimendua Frantziako beste udalerrri batzuetara hedatzen dute.

Harrobia trantsizioan ekimenera aplikatu daitezkeen ikaskuntzak: trantsizioeko ekimen bat abiarazteko urrats "estandarrek" (lehen aurkezpen ireki bat antolatzea, ikuspegi partekatua bat sortzea, komunitate-baliabideak aktibatzea, ekintzak ospatzea, barne-trantsizioarekiko konpromisoa hartzea eta ikaskuntzak partekatzea) arazorik gabe funtzionatu zuten. Horrek gizabanakoak, saltokiak, gizarte-eragileak eta auzotarrak erakarri zituen, eta haiek pixkanaka inertzia eta sinesgarritasuna sortzen dute. Han posible bada, hemen ere bai.

4. R-Urban

Irismena: Colombes hiri txikitik (80.000 biztanleak), Pariseko ipar-mendebaldean dagoen aldiritik, gaur egun Alemaniako, Belgikako, Espainiako, Erresuma Batuko eta Errumaniako beste hiri batzuekin harremanetan dago.

Proiektu-motak: garapen komunitarioa, erresilientzia, tokiko ekoizpen- eta kontsumo-zikloa, eguneroko bizitzako azturen aldaketa, hiriaren eta landaren arteko harremana.

Katalizatzailea: proiektua Atelier D'Architecture Autogèrèe (AAA) delakoak koordinatzen du, ingurumen-gobernamenduko EC Life+ programaren laguntzaz, eta Europako beste hiri batzuetan kopiatu ahal diren prototipo batzuk abian jartzea du helburu.

Kontaktua: <http://r-urban.net/>

Ekimenaren garapen-fasea: funtzionatzen ibili den denboran, hiru unitate esperimental jarri dira abian: 1) Agrocite: hiri-nekazaritzaren unitatea, mikrobaserri esperimental batez, lorategi komunitarioez eta energia-ekoizpeneko, konpostajeko eta euri-uraren bilketako sistemez osatua; 2) RecyLab: hiri-hondakinak birziklatzeko eta ekoeraikuntzako azpimultzotan eraldatzeko unitatea; eta 3) Ecohab: hein batean autoeraikitako etxebizitzaren kooperatiba-unitatea, ekologietan, autojasangarritasunean eta espazio eta baliabide komunetan oinarritua. Gaur egun, proiektua hasten ari den eta sare asko ezartzen ari diren arren, tokiko gobernuaren aldaketa mehatxatzen ari da.

Harrobia trantsizioan ekimenera aplika daitekeen ikaskuntza: proiektuak zenbait eremurekin (etxebizitza, enplegua, kontsumoa, mugikortasuna, nekazaritza) zerikusia duten jarduera batzuk zeharka harremanetan jartzen ditu, erresilientziaren eta hurbileko ekoizpenaren eta kontsumoaren ideian oinarrituta, alderdi materialak ez ezik kulturalak, kognitiboak eta afektiboak ere barne hartuz. Proiektua funtzionatzeko, beharrezkoak dira AAAREN koordinazio aditua, auzoko komunitatearen inplikazio sendoa, toki-administrazioaren laguntza eta Europako programetan eta sareetan integratzea.

5. Tot Raval

Irismena: El Raval auzo historikoa (50.000 biztanle), Bartzelona.

Proiektu-motak: askotariko ekintzak bizi-kalitateari eta gizarte-kohesioari dagokienez.

Katalizatzailea: auzokoek, auzo-elkarteek eta hiri-garapeneko bulegoak eragile anitzeko fundazio bat sortu zuten auzoko egoera sozioekonomikoa hirikoarekin parekatzen saiatzeko asmoz.

Kontaktua: <http://www.totraval.org/>

Ekimenaren garapen-fasea: 2011n sortu zen, 25 proiektu txikirekin; 2014an zuzenean 5.000 pertsona nahasi ditu adin guztietarako zenbait jardueratan, hezkuntzaren, aisia aktiboaren, etnia anitzeko ospakizunaren eta osasun osoaren eremuan.

Harrobia trantsizioan ekimenera aplikatu daitezkeen ikaskuntza: kidetasun publiko eta pribatuko eredu interesgarria; oso lokalizatua dago, toki-eragileak ahalduz eta komunitatearen bizi-kalitatearen eremu guztietan etekinak eta sinergiak sortzean ardatzen da.

6. Usera Barrio Sostenible

Irismena: Usera auzoa (140.000 biztanle), Madrilén hegoaldean.

Proiektu-motak: garapen komunitarioa, energia-eraginkortasuna, ingurumen-kutsadura, landare-estalkiak, hiri-ortuak, mugikortasun jasangarria, lanbide-heziketa eta enplegu-nitxo berriak.

Katalizatzailea: proiektua 2014an sortu zen, Grupos Compartir-ek bultzatua, Tomillo fundazioaren eskutik, helburu bikoitzarekin: 1) Usera auzoan bizi-kalitateak, garapen komunitarioa eta ingurumen garapena hobetzeko; eta 2) lanbide-heziketako eremu berriak arakatzeko, haiekin lan egiten duten gazteen enplegarritasuna areagotze aldera.

Kontaktua: <https://prezi.com/9keapy6ba78b/barrios-sostenibles-usera/>

Ekimenaren garapen-fasea: proiektua fase pilotuan dago; 2.000 pertsonari baino gehiagori eragiten die, Userako ikasleak eta familiak barne hartuta, eta oso helburu praktikoa zehatzak ezartzen ditu, esate baterako: 60 ikasle prestatzea, 250 etxebizitzatan esku hartzea edo landare-estalkiko 2.880 m² muntatzea.

Harrobia trantsizioan ekimenera aplikatu daitezkeen ikaskuntza: proiektua eragile bultzatzaileak dagoeneko egiten ari diren edo egin dezaketen horretan ardatzen da, behar eta gaitasun zehatzetan. Barne hartzen diren ekimenera eragile zehatzek babestuen egon behar dute, mantentze-lan eskasa eskatu behar dute eta finantzaketa-bide anitz eduki behar dituzte. Garapenerako, Grupos Compartir-ek askotariko eragile publiko eta pribatu ugari inplikatu ditu, hala nola: EPTISA, Madrilgo Unibertsitate Politeknikoa, Nekazaritza Ingeniarien Goi Eskola, Instituto de Energía Solar (Eguzki Energiaren Institutua), IDAE, CIEMAT, Botín fundazioa, Madrilgo Udala (zenbait zinegotzitza eta bulego), energia-zerbitzuen enpresak (EZE), baita Userako eskolak, elkarteak eta komunitateak ere.

7. Union Gewerbehof

Irismena: Dortmund-eko hirigune historikoa (120.000 biztanle), Alemania.

Proiektu-motak: lan-espazioen birgaitze autokudeatua eta autoekintzailtza.

Katalizatzailea: oso gaituta eta kontzientziatuta zeuden dozena bat langabe beren lan-espazioa, bezeroak eta negozio-eredua sortzeko bildu ziren.

Kontaktua: www.union-gewerbehof.de

Ekimenaren garapen-fasea: 13 pertsonak 1986an 67 partaidetza, bakoitza 767 €-koa, lortu zituzten obren hasiera finantzatzeko; gero sindikatu batek lagundu zien, beste 10.000 € emanaz. 1992an birgaitzea bukatzeko eskualdeko laguntzak jaso zituzten, eta 2014an aholkularitzaren, prestakuntzaren eta sormen-industrien arloko 90 negozio eta zuzenean enplegatutako 270 egon dira (horien % 50 ez dira jatorri alemanekoak). Zerbitzu osagarriak sortu dira, adibidez, jatetxeak eta tabernak, eta hasieran hirigintzari dagokionez gainbeheratuta zegoen eremu bat suspertu da.

Harrobia trantsizioan ekimenera aplikatu daitezkeen ikaskuntza: eremuan birgaitzea behar duten eraikuntzak edo gutxiegi erabiltzen diren espazioak daude, baita prestakuntza-maila altua daukaten baina langabezia daukaten eta diru-sarrera gutxi dituzten pertsonak ere. Eskala handitu lezaketen ekintzailtza- eta autokudeaketa-jardunbide egokiak daude. Gainera, hasierako finantzaketa-eredua, hurbileko pertsonen ekarpenetan oinarritua, oso interesgarria da.

8. Coisas do Vizinho

Irismena: Pombal (56.000 biztanle), Portugal.

Proiektu-motak: bigarren eskuko objektuen trukea, permakulturari buruzko prestakuntza, garapen komunitarioa.

Katalizatzailea: bikote baten 2010ean bigarren eskuko arropako denda bat zabaltzea erabaki zuen eta, hortik aurrera, bestelako kontaktuak, trukeak, toki-ahalduntzeko harremanak eta ekonomia alternatiboa eta solidarioa sortu zituzten.

Kontaktua: <http://coisasdovizinho.ning.com/>

Ekimenaren garapen-fasea: Gaur egun, 150 *vizinhok* (auzotarrak, ez kale edo auzo berekoak ezinbestean) mota guztietako ondasunak eta zerbitzuak trukutzen dituzte. Denbora-banku bat daukate, permakultura-proiektuei buruzko prestakuntza emateko eta horiek ezartzeko jarduerak egiten dituzte eta barne-trantsizioaz behar den moduan jabetzeko bide bat partekatzen dute.

Harrobia trantsizioan ekimenera aplikatu daitezkeen ikaskuntza: permakultura-diseinuaren lehen irizpidea "txiki hasia" da, alegia, urrats bakoitza bere kabuz mantentzea, baita eskari presente eta erraz batekin hasia ere. Topaketarako espazio fisiko bat kalearen parean zabaltzeak (horixe egin nahi du Sareanek Mariaren Bihotza plazan) gizarte-ahalduntzeko sormenezko mugimendu eraginkorrek hasia ahalbidetzen du. *Maiatzaren 2ko azokaren* antzeko jarduerak ere haztegi onak izaten dira.

9. Cardedeu en Transició

Irismena: Cardedeu (18.000 biztanle), Bartzelona metropolitarraren alde bat.

Proiektu-motak: trantsizioko, txikitzeko eta subiranotasuna lortzeko ekimen-mota guztiak. **Katalizatzailea:** Cardedeu Bartzelona metropolitarrako herri dinamikoa da; kalitate-, hezkuntza- eta ekonomia-estandar onak ditu, 2008an Alkateen Ituna sinatu zuen eta udal-kudeaketa irekia eta parte-hartzailea dauka. Udalerrian berez hiri-baratzeak, toki-garapeneko jarduerak, denbora-banku bat, etab. sortuak ziren. 2012an kultura-jarduera batean *Transition 2.0* bideoa ikusi zuten, tokiko aditu baten laguntzaz; ondoren debate-foro bat egon zen eta jarduerak trantsizio-kontzeptuaren inguruan egituratzea erabaki zuten.

Kontaktua: <https://cardedeuentransicio.wordpress.com/>

Ekimenaren garapen-fasea: gaur egun ia herri osoa dago ekintza jasangarri, erresiliente zein trantsizioko edo permakulturako ekintza batean inplikaturik. Jarduera asko eta asko daude, eta udal-erri jasangarriaren adibide aitortua da.

Harrobia trantsizioan ekimenera aplikatu daitezkeen ikaskuntza: trantsizioko balioak partekatzen dituzten ekimenera, nahiz eta motibazio desberdinetatik sortu eta askotariko helburuekin identifikatu, sinergiak sor ditzakete trantsizioko ekimenen eremuan, eta begi-bistakoa da horrek etekinak ekartzen dizkiola komunitateari. 5. barrutiaren inguruan eragile eta mugimendu solidarioen, ekologikoen, elkarlanekoaren eta jasangarrien mapa oso bat dago; haien balio komunak trantsizioaren inguruan gauzatu daitezke.

10. Job Opportunities for All

Irismena: Karditsa hiria (91.000 biztanle), Grezia.

Proiektu-motak: udalerrian baztertutako ehunak birziklatzearen eta kudeatzearen arloan enplegu okupazionala sortzeko gizarte-kooperatiba. Laguntza psikosoziala, hezkuntzako eta finantzarioa barne hartzen ditu.

Katalizatzailea: tokiko GKEk toki-garapeneko agentzia nahasten du, eta horrek Europako funtsak mugiarazten ditu.

Kontaktua: www.topeko-entos.gr

Ekimenaren garapen-fasea: 2012an hasi zen eta 2014an zuzenean 16 pertsona enplegatzen zituen. Arreta komunitate-eskalako trantsizio sozioekonomikoko beste alderdi batzuetara (eraikinak birgaitzea) zabaldu du. Laguntza psikosozialeko profesionalak etxeko beste ondasun eta zerbitzu batzuk trukatzeko dituzte ekimenaren barruan.

Harrobia trantsizioan ekimenera aplikatu daitezkeen ikaskuntza: birziklatzearen sektorea handituz doan jardura da eta auzoan badu tradizioa (formala eta informala), adibidez, txatartegiak eta TrucaRec proiektua. Gainera, Euskadin ekimen garrantzitsu asko daude, esate baterako, Kooperera, Emaus eta Recickleta. Auzoan garatzeko enplegu-sektore interesgarria izan liteke.

11. Horta a Porta

Irismena: Porto metropolitarra (2 milioi biztanle), Portugal

Proiektu-motak: Porto inguruko aldiriko gune berdeen jateko birlanaketa eta etxeko hondakinen kudeaketa.

Katalizatzailea: landa-mundutik etorritako etorkin adinduen arlo metropolitarra; hasieran baratze-espazio txikiak okupatzen dituzte, baina gero beren konposta kudeatzeko eta beren produktuak banatzeko antolatuz joaten dira.

Kontaktua: <http://www.lipor.pt/pt/galerias/horta-a-porta/>

Ekimenaren garapen-fasea: 2004an hondakinak kudeatzeko agentzia metropolitarrak espazio horiek erabiltzaileen laguntzaz koordinatzea onartu zuen eta aldiriko ortuen azalera 4 hektareara zabaldu zuen. 2014an 1.000 pertsona zeuden nahasita produktuen eta hondakinen erabileran, banaketan eta kudeaketan, prestakuntzan, ekipamendu-trukean eta eskariz produktuak elkarri agintzean. Komunitate produktiboa zein afektiboa sortu da.

Harrobia trantsizioan ekimenera aplika daitekeen ikaskuntza: administrazio publikoek berezko gizarte-ekimenak onartzen badituzte, horiek legez kanpoko inguruabarretan badaude ere, errespetatzeko, elkarlanean aritzeko eta denen etekina lortzeko helburuarekin, merkatuan, pertsonen ohituretan eta hiri-politikan eragina izateko adina masa kritikoa duten proiektuak ateratzen dira. Aitzindariak administrazio publikoen erantzun hori lor dezakete baldin eta errebindikazioak modu produktiboan egiten badituzte, liskarrak sortu beharrean, eta beren ikaskuntzak eta *expertisea* erakusten badituzte.

12. Fuenjirola-Mijas en Transición

Irismena: bi herriak batera, 200.000 biztanle inguru, *Coin en Transición* proiektuarekin (22.000 biztanle) aldi berean lan egiten, denak Malagan. Hortik hurbil *Marbella en Transición* dago.

Proiektu-motak: trantsizioko, txikitzeko eta subiranotasuna lortzeko ekimen-mota guztiak. **Katalizatzailea:** 2011n ama-talde batek, seme-alabentzako hezkuntza-ingurune osasungarria bilatuz, txikitzeko aktibisten talde batekin batera, indarrak elkartu zituen beren baliabideak sortzeko eta beren arazoak konpontzeko.

Kontaktua: <http://fuengirolamijastransicion.blogspot.com.es/>

Ekimenaren garapen-fasea: gaur egun hiru herriak (turista-biztanleria higikorra barne hartu gabe) txikitzeko eta klima-aldaketara egokitzeko ekintzetan nahasita daude. Diru osagarri bat, denbora-bankuak, elkarlaneko baratzeak, kontsumo-kooperatiba bat eta berrerabiltzeko eta birziklatzeko zenbait lantegi daude. 2013an trantsizio-topaketa iberiarra hartu zuten; trantsizioko 15 hirik eta ia 100 pertsonak hartu zuten parte, prestatzeko eta esperientziak trukatzeko 5 egunetan (Synergy Mattersek lagundu zuen topaketa hori zuzentzen).

Harrobia trantsizioan ekimenera aplika daitekeen ikaskuntza: kasu honetan, zenbait herritako ekimenen arteko lankidetzak da azpimarratzekoa, lagun arteko, senideen arteko edo lankideen arteko harreman pertsonalen bidez egiten baita. Konexio-estiloa lasai samarra da, eskarian eta pertsonen eta komunitatearen gaitasunetan ardatzen da. Autokudeaketa-esperientzia handia dute eta eskaria jasagarritasun gogorreko mailetara murriztu dute, txikitzeko balioak oinarri hartuta. Trantsizio-kontzeptuak barne- eta talde-jarrera osasungarria eta fidakorra ekartzen die, baita alternatiba ekonomiko bideragarriak eta frogatuak ere. Harrobi plazan dauden eragile batzuen artean badaude horrelako loturak eta balioak.

4.2. _Hariari tira egiteko beste adibide batzuk

Ekimenak metatzea

*Mostoleseko Trantsizio Institutua*⁶⁵ (Madril) proiektu autonomoen topagunea da, non horietako bakoitzak, bere ikuspuntutik, gizarte-sistema apurka-apurka eraldatzeko lan egiten duen, alternatibak eraikiz. Proiektu guztiak *trantsizioko ekimenak* kontakizun partekatu eta proiektu metatzaile gisa ematen duen kohesioari etekina ateratzen diote.

Txosten honetan behin baino gehiagotan esan dugun moduan, *Harrobia trantsizioan* ekimena bultzatzeko lehen urratsa, eta beharbada garrantzitsuena, **multzo berean eta helburu eta agenda komunekin jadanik gertatzen ari diren ekimenak metatzea** da.

⁶⁵ <http://institutodetransicion.rompeelcirculo.org/>

Lehen sektorea auzoan bertan

Elikagaiak ezusteko tokietan ekoiztea, *Incredible Edible Todmorden*⁶⁶ lanak ezin hobeki erakutsi duen moduan, **zaindu gabeko espazioak eta lugorriak baratze ekologiko produktiboak bihurtzeko** *know-how*a baitaukat; edo **lorategi komunitarioak** bihurtzeko, *Esto no es una plaza*⁶⁷ edo *Transition Newton Abbot*⁶⁸, proiektuen moduan, udal-jabetzako lugorri bat elikagaiak ekoizteko eta komunitateak gozatzeko espazioa bihurtu baitu.

Horri dagokionez, auzoan badaukagu *San Franeko Ortuaren*⁶⁹ esperientzia, barruti-zentroko patioan, Mariaren Bihotza plazan. Badira urte batzuk WikiTokin⁷⁰, PEZ Estudiotik, *Agronautas*⁷¹ esperientzia garatzen ari direla. Eta HII! Plazan modu horretan lan egiten duten oso ekintzaitza-erperientzia interesgarri bi daude, Birika⁷² eta Uartea⁷³. Horrelako proiekturen bat Mariaren Bihotza plazan badagoen esperientzian indartzea izan liteke, edo osagarriak garatzea, adibidez Miribillako parkean, Gimnasio kaleko orubean edo Harrobia eraikineko estalkian. Azken aukera horri dagokienez, badago aurreproiektu bat⁷⁴, energia fotovoltaikoaren ekoizpena eta sozializazio- eta prestakuntza-jarduerak konbinatzen dituen.

66 <http://www.incredible-edible-todmorden.co.uk/> eta ikusi orobat 5. eranskinaren 35. or.

67 <http://estaesunaplaza.blogspot.com.es/>

68 <http://www.transitionnewtonabbot.org.uk/>

69 <https://www.facebook.com/SanFranekoHiriOrtuaElHuertoDeSanFran>

70 <http://pezestudio.org/>

71 <https://www.youtube.com/watch?v=0lwK-odnN1k>

72 <http://birika.eu/>

73 <http://uarte.com/>

74 Kontsultatu Synergy Matters, Sare Arkitektura, EMMA eta Ttipiren 2013ko *HARROBINN* proiektua.

Ezagutza partekatua lehiarako abantaila gisa

Ezagutza askea gero eta finkatuago dago gizarte-aberastasuneko funtsezko abantaila gisa, harremanak eta ekoizpen-moduak eraldatzeko gai baita ondasun komun materialak zein immaterialak sortzean eta haien balioa azpimarratzean oinarrituta.

Gaur egun, horren erreferentzia nazioartean *FLOCK Society / Buen Conocer*⁷⁵ proiektua da, Ekuadorreko gobernuak bere ekoizpen-eredua *Ezagutzaren Pacha Mama* delakoaren inguruan antolatzearen alde egin duen apustu garrantzitsua (kultura indigenentzako hain garrantzitsua den *Naturaren Pacha Mamari* erreferentzia eginez eta hori osatuz). Proiektu horren zuzendaritzan Xabier Barandiaranek⁷⁶, WikiTokin⁷⁷ dauden eragileetako batek, hartu du parte; azken hori Harrobi plazan kokatutako ekimena da, **zeinaren helburu nagusia ekoizpen-, gobernamentu- eta jabetza-modu berrien inguruko ikerketa egitea den, elkarlanetik eta irekitasunetik**, eta non kontu horiei buruzko beste eragile garrantzitsu batzuk ere parte hartzen duten.

Kultura-trantsizioari lotuta adibide hauek aipa ditzakegu: *Campo de la Cebada*⁷⁸ Madrilen; Frantziako Permakulturaren Herri Unibertsitatea⁷⁹, permakulturari buruz prestatzeko eta esperimendatzeko plataforma deszentralizatu; *El otro Valladolid*⁸⁰, Valladolideko mugimendu sozial eta alternatiboen deialdien agenda, mugimendu sozialen probintzia-bulegoaren inguruan ardatzatuak; edo Santiago de Compostelako Trantsizioeko Unibertsitatea⁸¹, non irakasleek eta ikasleek hezkuntza-alderditik sozialera trukatzeko barne-sareak ezartzen dituzten. Ekimen horiek eta beste batzuk *Socioeco*⁸² baliabide-biltegiokoak dira.

75 <http://flocksociety.org/>

76 <https://xabierbarandiaran.wordpress.com/>

77 <http://wikitoki.org/>

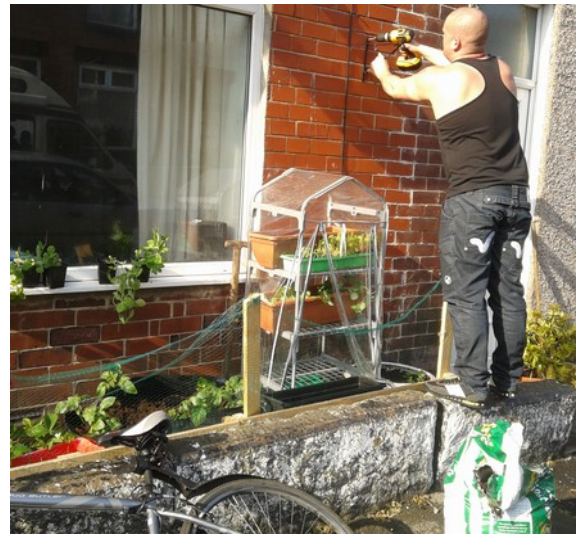
78 <http://elcampodecebada.org/>

79 <http://www.permaculturefrance.org/>

80 <http://elotrovalladolid.es/> conectado con <https://valladolidentransicion.wordpress.com/>

81 <http://www.usc.es/entransicion/>

82 http://www.socioeco.org/index_es.html

Kasu frogagarriak eskolatik

Harrobia ikastolaren eraikina edo Miribillako eskola publikoa (plazako ingurune hurbilean) energia-hobekuntzako kasu praktikoak izan litezke. Osonako Energiaren Toki Agentziaren⁸³ (Cataluña) Desendolla't delakoaren adibideari jarraitu ahal dio; hain zuzen, eskoletatik eta urtean 35.000€-ko inbertsio txikiarekin, bi urtetan %24ko energia-aurrezkia eta 280.000€-ko aurrezki ekonomikoa bildu ditu eta, gainera, sariak eta aintzatespenak lortzen jarraitzen du.

Ikastetxeak leku bikainak dira **eraldaketen eragina handiagotzeko, haurrek ikasten dutenean familiei transmititzen baitiete, ikasitakoaren zuzeneko sozializazio-kanal gisa**. Haurrak *trantsizioko ekimenean* nahastea lortzen badugu, ETORKIZUNA duen ekimena izango da. Horregatik, proposatzen diren jarduera askotan protagonistak izan behar dute edo haiek parte hartzea ahalbidetzen duten moduak bilatu behar dira.

Bestalde, ikastolaren kasu espezifikotan, gainera lanbide-familia berrietara hurbiltzea ekar lezake.

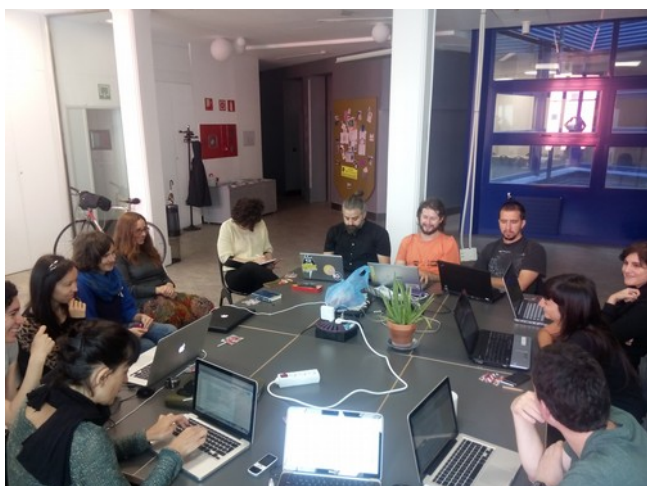
Birgaitze jasangarria eta enplegu berdea

Eraikinak birgaitzeko eta isolatzeko lantegiak egitea, Londresen *Transition Belsizen* egindakoen modukoak (lehen ere aipatu da kasu hori), **auzoan eta komunitate-loturetan eraldaketa zein enplegu-aukera berriak sortzen ari baitira**.

Harrobi plazan arkitektura jasangarriko eta energia-ingeniaritzako zenbait estudio daude eta lan hori, guztiz egokia baita, SURBISaren politikekin bat etorriz eta Bilbao Ekintzak inplementatutako eta Sartuk eta beste eragile batzuek gauzatutako *Enplegu Plana* inplikatur egin lezakete.

⁸³ <https://www.ccosona.cat/index.php/serveis/serveis-ccosona/agencia-local-de-l-energia>

Gizarte-ekintzailtza eta trantsizioa

Sarritan **co-working** espazioak, nagusiki **gizarte-ekintzailtzari lotuak, dira trantsizioko prozesuen hubak eta katalizatzaileak hiri-ingurunetan**⁸⁴. Hori horrelakoa da bai topaketa-, truke- eta dinamizazio-tokiak direlako bai ekimen berriak sortzeko elkarri eragiten dioten pertsona geldigaitzak metatzen dituztelako. Erronka toki horiek dauden testuinguruei benetan lotzea da, eragina eta itzulkin soziala maximizatzeko.

Soilik Harrobi plazan AuzoFactory⁸⁵, Hi! Plaza⁸⁶ eta WikiToki⁸⁷ proiektuak daude; azken hori lankidetzeta-praktiketan eta gizarte-ekintzailtzan ardatzen da. Eta hori auzoko eta hiriko gainerako tokietan banatzen diren ezaugarri horietako (askotariko) proiektu ugarietako batzuk baino ez da; horietako lagun on bat ezagutzeko, *Coworkalari*⁸⁸ proiektua, Ttipi Studio eta NOIZena, ikus daiteke.

Ildo horretan, orain WikiTokitik garatzen hasten ari den proiektua nabarmentzea ere interesgarria izan daiteke; auzo osoko eragileak harremanetan jartzea du xede, espazioak eta beste baliabide batzuk trukatzeko sare bat eraikitzeke helburuarekin.

84 <https://citiesintransition.eu/>

85 <http://www.auzofactory.net/>

86 <http://www.hiplaza.es/>

87 <http://wikitoki.org/>

88 <http://coworkalari.net/>

Ikastaroak, lantegiak eta praktika-komunitateak

REAS Ekonomia Alternatibo eta Solidarioaren Sareak —plazako auzotar asko horren kide baitira— *Energia-trantsizioko*⁸⁹ ikastaro bat antolatu zuen joan den ekainean. *Bilbao trantsizioan* taldeak, Synergy Matters haren administratzailea baita, trantsizio-ikastaro ofizial bat proposatu zuen, eta azkenean Donostiako Ekogunean egingo da, urrian.

Harrobi plazako eragileek antolatu ahal dituzten aurkezpenen, ikastaroen eta lantegien katalogoa itzela da; taldeak eta komunitateak dinamizatzeko gaitasunak instalatuta daude dagoeneko, eta metodologia asko probatu egin dira, adibidez, *Hondartzan*⁹⁰ izan zen ondasun komunaren inguruko praktika-komunitatearen bidez edo kontsumo-azturak aldatzea errazten duten proiektuen bitartez, hala nola *Mecambio*⁹¹ edo *SOSTenibles.tv*⁹². Edo elkarlaneko hirigintzari buruzko esperientziak, bereziki haurrekin lan egiten baitute, esate baterako, *Arkitente*⁹³ Zaramarikoak, edo *Elkartoki*⁹⁴, Ttipi Studiokoa.

89 http://www.economiasolidaria.org/curso_verano_transicion_energetica

90 <http://es.slideshare.net/ColaBoraBora/hondartzan-kit-diwo>

91 <http://www.mecambio.net/>

92 <http://sostenibles.tv/>

93 <http://www.arkitente.org/es/>

94 <http://elkartoki.com/>

Trantsizioa banakako eta taldeko ahalduntze gisa

Bartzelonan, 2004-2011 urteetan, *SOPHIE*⁹⁵ proiektua burutu da, FP7ko Europako finantzaketarekin; **zaurgarritasun-egoera sozioekonomikoan dauden auzo** batzuetan garatu zen, **degradazioa ekiditeko eta auzokoen bizi-baldintzak hobetzeko asmoz**. Proiektuak batez ere langile-klaseetan izan du eragin positibo handiena; horri esker, autoestimua eta ahalduntzea hobetzeko prozesuak aktibatu dira eta gizarte-desberdintasun jakin batzuk leundu dira.

Mota horretako esperientzian jarri behar da arreta, alderdi batzuetan geure testuinguruaren antzekoak dira-eta.

Europako estrategia bat (baliabideekin batera)

Europako lan- eta finantzaketa-ildo estrategiko ugari daude, *trantsizioko ekimenekin* zuzenean edo zeharka lotuta daudenak; adibidez, hiri-birgaitzeko programa eta ingurumenekoak eta energia-eredua aldatzekoak, baita gizarte-ekintzarekin, kulturarekin, lankidetzarekin, herritarren partaidetzarekin eta autonomia pertsonalarekin zerikusia daukaten kontuak ere.

Ildo horretan, garrantzitsua da udalaren babesa edukitzea **interesgarriak izan litezkeen Europako sareak eta programak identifikatzeko, proiektua edo horren zati bat finantzatzearren eta Europako antzeko beste errealitate batzuekin lotzearren**.

Ondoren, eta atal hau bukatzeko, *trantsizioko hiriekin* zerikusia daukaten Europako 6 proiekturi buruzko informazioa erantsi dugu, aukerak arakatzeko balio lezakete-eta.

⁹⁵ <http://www.sophie-project.eu/index.htm>

EU-INNOVATE Project

EU-InnovatE investigates the active roles of end users in shaping sustainable lifestyles and the transition to a green economy in Europe. The aim of the FP7 project is to gain a better and broadened understanding of the active roles of end users in sustainability innovation processes and sustainable entrepreneurship with a special emphasis on the four domains food, living, mobility, and energy.

www.euinnovate.com

Frank-Martin Belz
Project coordinator
Frank.belz@tum.de

GLAMURS Project

The overall aim of GLAMURS (Green Lifestyles, Alternative Models and Upscaling Regional Sustainability) is to develop a theoretically-based and empirically-grounded understanding of the main obstacles and prospects for transitions to sustainable lifestyles and a green economy in Europe, as well as of the most effective means to support and speed them up.

www.glamurs.eu

Ricardo García Mira
Project coordinator
ricardo.garcia.mira@udc.es

GREEN SURGE Project

GREEN SURGE will identify, develop and test ways of linking green spaces, biodiversity, people and the green economy in order to meet the major urban challenges related to land use conflicts, climate change adaptation, demographic changes, and human health and wellbeing. It will provide a sound evidence base for urban green infrastructure planning and implementation, exploring the potential for innovation in better linking environmental, social and economic ecosystem services with local communities.

www.greensurge.eu

Cecil Konijnendijk van den Bosch
Project coordinator
cck@ign.ku.dk

Pathways Project

The EU FP7 project PATHWAYS looks at the possibilities of transitions to a low-carbon, sustainable Europe based on the analysis of different scientific disciplines, i.e. modelling exercises, transition research, and participative action research. While each of these disciplines has its strengths, none of them can give a full picture. By combining and coordinating these different disciplines, PATHWAYS aims at providing better policy advice for European, Member State and local policy-makers.

pathways-project.eu

Andries Hof
Project coordinator
andries.hof@pbl.nl

TESS Project

TESS is a 3-year, European-wide research project funded by the EC FP7 programme. It aims to reach an understanding of the potential for community-led initiatives to help deliver a truly sustainable, low-carbon future. The main research questions are: How can innovative, grass-roots green initiatives lead to the transformational changes required to meet decreasing carbon targets and wider community objectives; how can the wider emergence and success of such initiatives be supported?

www.tess-transition.eu

Anne Holsten
Project coordinator
holsten@pik-potsdam.de

TRANSIT Project

TRANSIT (TRANSformative Social Innovation Theory) is an ambitious new FP7 4-year research project that will develop a theory of social innovation that focuses on transformation in terms of empowerment and change in society. TRANSIT will utilize a research method, which encourages feedback from social entrepreneurs and innovators, policy makers and academics to develop a theory with practical relevance.

www.transitsocialinnovation.eu

Flor Avelino & Julia Wittmayer
Project coordinators
transit@drift.eur.nl

4.3. Bukatzeko, esteka batzuk

Kokatzeko testu on bat: *Aprendiendo del movimiento en transición*, Juan del Río.

http://www.usc.es/entransicion/wp-content/uploads/2011/10/De-la-idea-a-la-acci%C3%B3n.-Aprendiendo-del-movimiento-Transition-Towns_Juan-del-R%C3%ADo_2009.pdf

Trantsizioko ekimen batean inplementatu beharreko balioen taula. Tracy Winther-ek baliabide partekatuen komunitateei buruz egindako tesitik aterata (66. or.).

http://unitec.researchbank.ac.nz/bitstream/handle/10652/2695/Tracy%20Winther_2015-02-23.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Jarduketa egokien eta trantsizioko hirietako berrien biltegi bi.

<http://transitionfreepress.org/>
<http://www.citeulike.org/group/15407>

Eta beste bi biltegi, hauek ikerketa-proiektuenak eta trantsiziorako eragileenak.

<http://www.transitionresearchnetwork.org/research-projects.html>
<https://www.transitionnetwork.org/support/researchers>

Jadanik hasitako ekimenak indartzeko.

<http://acceleratingtransitions.eu/synergy-projects/>

Erreferentzia erabilgarri bat klima-aldaketaren aurkako elkarlaneko egokitzapenarekin konpromisoa jadanik hartu duten udalerrientzat.

<http://www.iclei-europe.org/>

Eta, amaitzeko, Europako beste proiektu bati buruzko informazioa aipatuko dugu; MEDDTLe garatu zuen, 2011n, elkarlaneko trantsizio-jardunbide egokiak lotzeko asmoz. *URBAN-NET Deliverable 4.5 Methodologies to strengthen the links between urban research and practice across Europe.*

<http://www.fomento.gob.es/NR/rdonlyres/CB131B06-F8E1-4067-9E0F-74948F49D2F1/111800/45.pdf>

5. Epilogo

Zer?

Gogorarazi nahi dugu “Harrobia trantsizioan” Bilboko erdialdeko auzo historiko batean gauzatuko den ekimena dela, tokiko giza garapena eta ingurumen-jasangarritasuna oinarri hartuta lan egiteko. Horretarako, kanpoko energia-mendetasuna txikiagotuko da, auzotarren erresilientzia areagotuko da eta lankidetzako harreman-sare interdependenteak ezarriko dira. Helburua, hain zuzen, pertsonen eta planetaren arteko errespetuan oinarritutako paradigma batera pasatzea da. Tokitik modu konektatuan ahalduntzea, bizi-kalitatearen eremu guztietatik etekinak eta sinergiak sortzeko, gizarte-, ekonomia- eta ingurumen-alderdiei dagokienez garapen komunitarioa erdiesteko.

Nork

Sozietate zibilak, hau da, herritar aktibo, erantzunkide eta solidarioek, autonomia- eta interdependetzia-printzipioetatik, beren gizarte-kapitala jokoan jarriz, komunitate gisa indartzeko nahian.

Auzotarrek, gizarte- eta kultura-eragileek, adinduek, haurrek, migratzaileek, merkatariak, ekintzaileak... Toki-erakundeen laguntza, babesa eta inplikazioarekin.

Nola

Modu errazean pasatzen da ekintzara. Testuingurutik bertatik konprometitutako bi pertsona nahikoak dira abian jartzeko, ahal den neurrian. Hortik abiatuta, beste pertsona, kolektibo eta erakundeen inplikazioa bilatzen da, baina ez da exijitzen. Adibide praktikoa higiarazle indartsua delako eta jarrera-aldaketa eta besteen inplikazioa ahalbidetzen duelako konfiantza izaten da.

Aldaketa komunitarioak arrakasta edukitzeko probabilitate gehiago edukiko ditu baldin eta ekintza positibotik abiatuta egiten bada eta pertsonen indarguneen, talentuen eta ondasunen identifikazioak inspiratzen eta mantentzen badu. Komunitateak trebeak eta boteretsuak bihurtzen dira ezaugarri horiek pizten direnean eta, horrela, oparotasun-komunitateak bihurtzen dira.

Ez da hutsetik hasi behar; aitzitik, badagoena garrantzitsutzat jo, ikustarazi eta modu antolatuan babestu behar da. Proiektu autonomoen topagunea (*huba*, katalizatzailea) osatu behar da, non horietako bakoitzak, bere ikuspuntutik, gizarte-sistema apurka-apurka eraldatzeko lan egiten duen, alternatibak eraikiz.

Askotariko eragileak eta ekintzak bat etorraraztea, helburu komunetatik abiatuta, prozesuak kontakizun partekatu bat duen proiektu metatzaile batean atzera elikatu eta indartzeko. Eskala-jauzi bat ahalbidetzen duten harremanak eta tresnak sustatzea, jarduera-multzo batetik ekintza-plan baterako urrats kualitatiboa emanez, datatik 15 edo 20 urtera.

Zeren bidez

Mota guztietako jarduerak eta proiektuak, elikagaien eta energiaren autoekoizpenarekin, kontsumo-azturen aldatzarekin, ingurunea birgaitzearekin, gizarte-zaurgarritasunari aurre egitearekin, ahalduntze eta autonomia pertsonalarekin, kultura arteko eta belaunaldi arteko harremanekin, herritarren partaidetzarekin eta bizikidetasunaren kudeaketarekin, enplegu berdearekin eta gizarte-ekintzaitzarekin, kulturaren garapenarekin eta ezagutza librearekin zerikusia dutenak.

Finantzaketa-bide instituzionalak, gizarte-ekonomia, tokiko diruak, *crowdfundinga* eta denbora-bankuak.

Ospatzea loturak estutzeko eta mugarriak gainditzeko bide gisa.

Dagoeneko hasi egin da!!

